

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LXI. — Izdan in razposlan dne 11. septembra 1900.

Vsebina: Št. 145. Ukaz, kako popisovati ljudstvo v letu 1901.

145.

Ukaz ministrstva za notranje stvari z dne 25. avgusta 1900. l.,

kako popisovati ljudstvo v letu 1901.

Z ozirom na zakon o popisovanju ljudstva z dne 29. marca 1869. l. (drž. zak. št. 67) in na poslednji stavek §. 14 v predpisu, pridejanem temu zakonu, se določuje, da naj se za popis, ki ga bo napraviti v letu 1901. po stanju 31. dne decembra 1900. l., rabijo nastopni obrazci in da se je pri tem ravnati po navodilih, ki so jim pridejana.

V napravo tistih pregledov, ki se po osredinjevalnih (koncentracijskih) obrazcih ali sploh ne morejo sestaviti ali vsaj ne s tisto popolnostjo, ki je potrebna za upravne in znanstvene namene,

preložili se bodo pri c. kr. statistični osrednji komisiji po izvršitvi ljudstvenega popisa in po sestavi pregledov, katere ukazuje predpis o popisovanju ljudstva, na štelnice popisnice vsi v naznanilnicah in zapisnicah obseženi podatki, in obdelala se bode statistika stanovanj in hiš.

V ta namen se s tem ukazuje, da naj se po dovršitvi popisa in po sestavi pregledov, katere ukazuje predpis o popisovanju ljudstva, c. kr. statistični osrednji komisiji pošljejo vse naznanilnice in zapisnice, potem ovojne pole za naznanilnice in zbiralnice, vpraševalne pole za hiše, vpraševalne pole za stanovališča in prodajalnične prostore in pa krajni in občinski pregledi.

Čas, kdaj je to storiti, in pa podrobnejša določila o vposlatvi omenjenih listov za popisovanje ljudstva ustanovi ministrstvo za notranje stvari o svojem času.

Koerber s. r.

Dežela:
 Politični okraj:
 Krajna občina:

Kraj:
 Ulica ali trg:
 Hišna številka:
 Štev. stanovišča:

I.

Naznanilnica

za

popis prebivalstva in najvažnejših domačih koristnih živali po stanju dne 31. decembra 1900. l.

(Za kraje, v katerih je omejeno ovedati stanoviške razmere.)

Izpolnjevalec razpredelke te naznanilnice držati se je natančno določil pridejanega navodila.
 Naznanilnica, izpolnjena v redu, se mora 3. dne januarja 1901. l. oddati lastniku hiše ali njegovemu namestniku.

Kdor se popisu odtegne ali kaj neresničnega napove, ali pa drugače ne izpolni kake dolžnosti, katero mu nalaga predpis o popisovanju ljudstva, takemu naj se naloži do 40 K globe ali pa, če ne more plačati, do 4 dni zapora.

Po izpolnitvi znotranje strani naznanilnice je podati naslednje napovedi: I. o sestavi stanujoče stranke in skupnem številu pričujočih oseb, II. o legi, sestavinah in uporabi stanovišča:

I. Sestava stanujoče stranke in skupno število pričujočih oseb:

- 1. Družinski udje imetnika stanovišča (ž njim vr ed)
- 2. V podnajemu stanujoče osebe
- 3. Posteljaši (prenočevalci)
- 4. Vsakovrstni služniki (posli)
- 5. Gostje in druge osebe

Skupna vsota pričujočih oseb

Vsota pričujočih oseb iz razpredelka 25 in 26

II. Popis stanoviških razmer:

- 1. Kje je stanovišče?
 - v kleti (podzemlju)?
 - pri tleh (v prizemlju)?
 - v visokem prizemlju?
 - v polovičniku (mezzaninu)?
 - v katerem nastropju?
 - v podstrešju?
- 2. Koliko sestavin ima stanovišče?
 - sob?
 - sobic (kabinetov)?
 - predsobij (vež)?
 - kuhinj?
- 3. Ali se stanovišče rabi samo za stanovanje?
 Služi li tudi za obrat kakega opravila?

Opomnja: Obrazec I. obsega 4 strani, katerih 1. stran ustreza strani 305 drž. zakonika, obe notranji strani ustrezata stranema 306 in 307 drž. zak. in četrta stran pa strani 308 drž. zakonika.

služek, obrt, opravilo, prehrana		V kakem obrtu, v kakem industrijskem ali trgovinskem obratu samostojne osebe, in pa ravnatelj, upravnik ali drugačni opravični voditelji takih obratov naj tukaj pod oznamenilom ali v glavnem poklicu (g. p.) ali v postranskem zaslužku (p. z.) povedó				Osebe, ki imajo v glavnem poklicu (razpredelek 14 in 15) ali v postranskem zaslužku (razpredelek 16 in 17) delo kakor uradniki, nadzorovalni organi, pomočniki, delavci, dminarji ali drugačne pomožne osebe v kakem obrtu, industrijskem ali trgovinskem obratu, naj tukaj pod oznamenilom ali v glavnem poklicu (g. p.) ali v postranskem zaslužku (p. z.) povedó		Ali zna brati in pisati		Dne 31. decembra 1900. l.					Bivališče nepričujoče osebe, kraj, krajna občina, politični okraj, dežela	
Postranski zaslužek, t. j. zaslužnost, katera se izvršuje poleg glavnega poklica ali katero osebe brez glavnega poklica izvršujejo samo postranski, toda redno		ali obrat izvršujejo				ali imajo delo na delavnem prostoru, v delavnici ali v stanovišču tega delodavca po njegovem naročilu pri naročnikih ali na potovanjih, da ali ne		zna brati in pisati		pričujoč		nepričujoč		Opomnja		
natančno oznamenilo vrste postranskega zaslužka	stan v postranskem zaslužku (razmerje v posesti, službi ali delu)	potuje (kakor krošnjar in enako) da ali ne	v hiši naročnikov za plačilo (delo v štiri) da ali ne	na kakem stalnem obratovališču, da ali ne. Ako da, naslov obrata (dežela, politični okraj, občina, cesta, ulica, trg, hišna številka)	ime in naslov (dežela, politični okraj, občina, cesta, ulica, trg, hišna številka)	način obrta, oziroma trgovinskega obrata, vrste obrata	sedanjega delodavca (firme)	zna samo brati	zna samo pisati	časno	trajno	časno	trajno			
odstavek 22 in 20 v navodilu	odstavek 22 in 21 v navodilu	odstavek 23 v navodilu	odstavek 24 v navodilu	odstavek 25 v navodilu	odstavek 26 v navodilu	odstavek 27 v navodilu	odst. 28 v navodilu	odstavek 29 v navodilu					odstavek 30 v navodilu			
16	17	18	19	20 (glej zadnjo stran)	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	

Tukaj je vpisati samo da ali ne, naslove je povedati na ozadnji strani v nasléd zato izkaznem oddelku "pod naslovi stalnih obratovališč".

Podatki o stanju živine so na ozadnji strani.

Prenos, oziroma vsota..

Skupna vsota pričujočih (iz razpredelka 25 in 26).....

Domače koristne živali. (Primerjaj odstavek 31 v navodilu.)

Števílo živali.

I. Konji, in to:	II. Govedo:	III. Mule, mezgi in osli:	VI. Svinje:
1. Žrebeta:	1. Teleta pod 1 leto stara:	1. Mule	1. Pujski do 3 mesecev
a) pod 1 letom	a) junci (nerezani)	2. Mezgi	2. Tekachi (mladiči) do 1 leta ..
b) nad 1 leto do časa, ko se rabijo za delo	b) telice	3. Osli	3. Svinje nad 1 leto stare, in to:
2. Kobile:	2. Biki (nerezani, nad 1 leto stari)	IV. Koze brez razločka starosti in spola	a) plemenski merjasci
a) zaskočene ali se žrebeti pri sescu	3. Telice nad 1 leto stare:	V. Ovce:	b) plemenske prasice
b) druge kobile	a) ne še breje	1. Drobniča pod 1 letom	c) drugačne
3. Žrebeli	b) breje	2. Ovce nad 1 leto stare, in to:	Vsota svinj ..
4. Skopljenci brez razlike starosti	4. Krave	a) ovni	VII. Števílo ulov (čebalnih panjev)
Vsota konj ..	5. Voli (rezani) nad 1 do 3 leta stari:	b) jagnjeta	VIII. Perutnina:
	a) še ne uporabljani za vožnjo ali za pitanje ..	c) skopci (koštruni)	1. Domače kokoši
	b) uporabljani za vožnjo ..		2. Gosí
	c) uporabljani za pitanje ..	Vsota ovac ..	3. Race
	nad 3 leta stari:		4. Druga perutnina
	a) uporabljani za vožnjo ..		
	b) uporabljani za pitanje ..		
	Vsota goveda ..		

Naslovi stalnih obratovališč.

(K razpredelku 20 spadajoče.)

V razpredelku 20 naznanilnice naznanjeno obratovališče						Ali se izvršuje obrat v		Ali je tukaj naveden obrat, podružnica, upravilnica, zaloga kaknega drugega obrata da ali ne
Ime in priimek imetnika obrata, ravnatelja, upravnika ali drugačnega voditelja obrata (iz razpredelka 2 naznanilnice)	deželi	političnem okraju	občini	cesta, ulica, trg	hišna številka	glavnem poklicu?	postranskem zaslужku?	
								1

S tem potrjujem, da sem vse resnično povedal, kar sem dolžen postaviti v to naznanilnico.

..... dne januarja 1901.

(Prostor za podpis.)

Dežela: Politični okraj: Krajna občina: Kraj: Ulica ali trg: Hišna št.: Štev. stanovišča:

II. Naznanilnica

za popis prebivalstva in najvažnejših domačih koristnih živali po stanju 31. dne decembra 1900. l.

(Za kraje, v katerih je razširjeno ovedati stanoviščne razmere in za kraje, v katerih ni treba ovedati stanoviških razmer.)

Kdor se popisu odtegne ali kaj neresničnega napove, ali pa drugače ne izpolni kake dolžnosti, katero mu nalaga predpis o popisovanju ljudstva, takemu naj se naloži do 40 K globe ali pa, če ne more plačati, do 4 dni zapora.

Izpolnjevanje razpredelke te naznanilnice se je držati natančno v pridejanem navodilu podanih določil.

Naznanilnico, po redu izpolnjeno, je 3. dne januarja 1901. l. oddati lastniku hiše ali njegovemu namestniku.

Tekoče število oseb, pripadajočih k vsaki stranki, odstavek 11 v navodilu	Ime, in to: družinsko ime (priimek), predime (krstno ime), plemeniti pridavek in hiš	Sorodstvo ali drugačno razmerje z imetnikom stanovišča, oziroma s podnajemnikom	Spol			Rojstva			Rojstni kraj, politični okraj, dežela	Domovinstvo (pristojnost), krajna občina, politični okraj, dežela, državljanstvo	Vera	Stan v družini, ali je oseba samostojna, oboje, ali je zakon zakonito razdružen, poslednje samo pri nekotičanih	Občevalni jezik	Poklic, posel, zaslužek, obrt, opravilo, vrsta živila, prehrana		V kakem obrtu, v kakem industrijskem ali trgovskem obratu samostojne osebe, in pa ravmatelj, upravitelj ali drugačni opravilni voditelj takih obratov naj tukaj pod oznamenom ali v glavnem poklicu (p. p.) ali v postranskem zaslužku (p. z.) povedo		Osebe, ki imajo v glavnem poklicu (razpredelki 14 in 15) ali v postranskem zaslužku (razpredelki 16 in 17) dele kakor uradniki, nadzorovalni organi, pomočniki, delavci, diinarji ali drugačne pomožne osebe v kakem obrtu, industrijskem ali trgovskem obratu, naj tukaj pod oznamenom ali v glavnem poklicu (p. p.) ali v postranskem zaslužku (p. z.) povedo		Dne 31. decembra 1900. l.		Bivaliče nepričujoče osebe, kraja, krajna občina, politični okraj, dežela	Opomba												
			Glavni poklic, na katerem stoji izključno ali vsaj poglavitno stan v življenju, prehrana ali dohodek		Postranski zaslužek, t. j. zaslužek, katerega se izvršuje poleg glavnega poklica ali katerega oseba brez glavnega poklica izvršuje samo postranski, toda redno		ali obrat izvršujejo							ali imajo delo na delavnem prsturu, v delavnici ali v stanovišču tega delodavca po njegovem naročilu pri naročnikih ali na potovanjih, da ali ne		Ali zna brati in pisati		pričujoč		nepričujoč															
			natančno naznanilo glavnega poklica	stan v glavnem poklicu vrste (razmerje v posesti, službi ali delu)	natančno naznanilo vrste postanskega zaslužka	stan v postranskem zaslužku (razmerje v posesti, službi ali delu)	potuje (kakor krošnjar in enako) da ali ne	v hiši naročnikov za plačilo (delo v širi) da ali ne						Ako da, naslov obrata (dežela, politični okraj, občina, cesta, ulica, trg, hišna številka)	ime in naslov (dežela, politični okraj, občina, cesta, ulica, trg, hišna številka)	način obrata, oziroma trgovskega obrata, vrste obrata	ali imajo delo na delavnem prsturu, v delavnici ali v stanovišču tega delodavca po njegovem naročilu pri naročnikih ali na potovanjih, da ali ne	zna brati in pisati	zna samo brati	časno trajno	časno trajno			o trajno pričujoč je tukaj povedati: začetek nepreravnega prstovljenja bivanja v občini popisnega kraja od leta	časno trajno										
odstavek 12 v navodilu	odstavek 13 v navodilu	odst. 14 v navodilu	odstavek 15 v navodilu	odstavek 16 v navodilu	odstavek 17 v navodilu	odstavek 18 v navodilu	odstavek 19 v navodilu	odstavek 20 v navodilu	odstavek 21 v navodilu	odstavek 22 in 20 v navodilu	odstavek 22 in 21 v navodilu	odstavek 23 v navodilu	odstavek 23 v navodilu	odstavek 24 v navodilu	odstavek 25 v navodilu	odstavek 26 v navodilu	odstavek 27 v navodilu	odstavek 28 v navodilu	odstavek 29 v navodilu	odstavek 30 v navodilu															
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20 (glej ostanje stran)	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31					
1																																			
2																																			
3																																			
4																																			
5																																			
6																																			
7																																			
8																																			
9																																			
10																																			

Takaj je vpisati samo da ali ne, naslovo je povedati na osrednji strani v naloženo izkaznem oddelku pod naslovom stalnih obratovalšč.

Prenos, oziroma vota.

Skupna vota pričujočih (iz razpredelka 25 in 26)..... Nadaljevanje na naslednji strani.

Podatki o stanju živine so na ozadnji strani.

Ime		Sorodstvo ali drugačno razmerje z imetnikom stanovišča		Spol		Rojstva		Rojstni kraj		Domovinstvo		Vera		Občevalni jezik		Poklic, posej, zaslužek, obrt, opravilo, vrsta živila, prehrana		V kakem obrtu, v kakem industrijskem ali trgovinskem obratu samostojne osebe, in pa ravnatelj, upravnik ali drugi opravljalni vodilje takih obratov naj tukaj pod oznamenilom ali v glavnem poklicu (g. p.) ali v postranskem zaslužku (p. z.) povedo		Osebe, ki imajo v glavnem poklicu (razpredelki 14 in 15) ali v postranskem zaslužku (razpredelki 16 in 17) delo kakor uradniki, nadzorovalni organi, pomočniki, delavci, omlinari ali drugačne pomožne osebe v kakem obrtu, industrijskem ali trgovinskem obratu, naj tukaj pod oznamenilom ali v glavnem poklicu (g. p.) ali v postranskem zaslužku (p. z.) povedo		Ali zna brati in pisati		Dne 31. decembra 1900. l.		Bivališče nepriljučno											
družinsko ime (prilimek), predime (krstno ime), plemeniški pridevek in čin		razmerje z imetnikom stanovišča, oziroma s podnajemnikom		moški	ženski	letno	mesечно	dan	politični okraj, dežela	(pristojnost), krajna občina, politični okraj, dežela, državljanstvo	Stari v družini, ali je oseba samaka (meče-njena), oženjena, ovdovela, sodno ločena, ali je zakon zaključen, razdružen, poslednje samo pri nekotlikih	Vera	Občevalni jezik	stan	stan	potuje (kakor krosnar in enako)	v hiši naravnikov za plačilo (delo v širji)	na kakem stalnem obratovališču, da ali ne.	Ako da, naslov obrata (dežela, politični okraj, občina, cesta, ulica, trg, hišna številka)	ime in naslov (dežela, politični okraj, občina, cesta, ulica, trg, hišna številka)	način obrta, oziroma trgovinskega obrata, vrste obrata	ali imajo delo na delavnem prostoru, v delavnici ali v stanovišču tega delodavca po njegovem naročilu pri naročnikih ali na potovanjih, da ali ne	zna brati in pisati zna samo brati	časno trajno	časno trajno	časno trajno	časno trajno	Opomnja									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31							
odstavek 12 v navodilu		odstavek 13 v navodilu		odst. 14 v navodilu		odstavek 15 v navodilu		odstavek 16 v navodilu		odstavek 17 v navodilu		odstavek 19 v navodilu		odstavek 19 v navodilu		odstavek 20 v navodilu		odstavek 21 v navodilu		odstavek 22 in 20 v navodilu		odstavek 22 in 21 v navodilu		odstavek 23 v navodilu		odstavek 24 v navodilu		odstavek 25 v navodilu		odstavek 26 v navodilu		odstavek 27 v navodilu		odstavek 29 v navodilu		odstavek 30 v navodilu	

11		12		13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25		26		27		28		29		30		31	
----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--

Skupna vsota pričujočih (iz razpredelka 25 in 26).....

Domače koristne živali. (Primerjaj odstavek 31 v navodilu.)

Število živali.

I. Konji, in to:		II. Govedo:		III. Mule, mežji in osli:		VI. Svinje:	
1. Žrebeta:		1. Teleta pod 1 leto stara:		1. Mule		1. Pajkati do 3 mesecev	
a) pod 1 letom		a) junci (nerezani)		2. Mozi		2. Tekaleci (mladiči) do 1 leta	
b) nad 1 leto do časa, ko se rabijo za delo		b) telice		3. Osli		3. Svinje nad 1 leto stare, in to:	
2. Kobile:		2. Biki (nerezani, nad 1 leto stari)		IV. Koze brez razlike starosti in spola		a) plemenski merjanci	
a) značilne ali se krebeti pri osoci		3. Telice nad 1 leto stare:		V. Ovece:		b) plemenske prasice	
b) druge kobile		a) ne še braje		1. Drobilca pod 1 letom		c) drugačne	
3. Žrebci		4. Krave		2. Ovece nad 1 leto stare, in to:		Vsota svinj	
a) uporabljeni za vojnjo		5. Vovl (rezani, nad 1 do 3 leta stari):		a) ovni		VII. Število ulov (bučelnih pajkov)	
b) uporabljeni za pitanje		a) še ne uporabljeni za vojnjo ali za pitanje		b) jagujeta		VIII. Perutnina:	
c) uporabljeni za pitanje		b) uporabljeni za vojnjo		c) akopci (kostran)		1. Domače kokoši	
4. Skopljenci brez razlike starosti		nad 3 leta stari:		Vsota ovac		2. Gosi	
a) uporabljeni za vojnjo		a) uporabljeni za vojnjo		Vsota goveda		3. Race	
b) uporabljeni za pitanje		b) uporabljeni za pitanje		Vsota		4. Druga perutnina	
Vsota konj		Vsota goveda		Vsota		Vsota	

Naslovi stalnih obratovališč.

(Nadaljevanje iz razpredela 20.)

V razpredelka 20 naznanilnice naznanjeno stalno obratovališče

Ime in prilimek imetnika obrata, ravnatelja, upravnika ali drugega voditelja obrata (iz razpredelka 2 naznanilnice)		deželni	političnem okraju	občini	cesta, ulica, trg	hišna številka	glavnem poklicu?	postranskem zaslužku?	da ali ne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	

S tem potrjujem, da sem vse resnično povedal, kar sem dolžen postaviti v to naznanilnico.

..... dne januarja 1901.

(Prostor za podpis.)

III.

Navodilo, kako izpolnjevati naznanilnice.

(Vsaki stanujoči stranki je podeliti en izvod tega navodila.)

Iz naznanilnice je treba posneti vse tiste za dobro urejeno državno, za deželno in občinsko upravo in pa za znanstvo prevažne statistične podatke, ki se razvidijo iz nadpisov posameznim razpredelom naznanilnice. Da podá te podstave ljudstvenega popisa s primerno izpolnitvijo posameznih razpredelov v naznanilnici, to se v večih občinah izroča prebivalstvu samemu, in sicer z ozirom na to, ker se je v njem že do dobra razširil razum za to, kako zelo važno je popisovanje ljudstva, in pa v nadi, da bo prebivalstvo rado- voljno storilo svojo državljansko dolžnost.

Vsaka stanujoča stranka je dolžna, izpolniti eno naznanilnico. Tudi posamez živeče osebe, ki imajo lastna stanovališča, smatrajo se za posebne stanujoče stranke. Tiste stranke najemnice, ki imajo v hiši samo opravilnico ali delavnico, toda ne stanujejo tam, naj se ravno zato ne smatrajo za stanujoče stranke.

Kadar stanujoča stranka obsega toliko oseb, katere je šteti, da v naznanilnici predtiskane ošteviljene vrste ne zadostujejo več, tedaj je uporabljati dve, ali ako treba, še več naznanilnic, katere naj dá posestnik hiše ali njegov namestnik.

Ker se po predpisu o popisovanju ljudstva aktivno vojaštvo popisuje po vojaških oblastvih, zato priložena naznanilnica ni namenjena za popis aktivnega vojaštva.

Odstavek 1. { Tiste osebe, katere je prištevati aktivnemu vojaštvu, ki se kakor imetniki stanovališča, kakor družinski udje ali deležniki stanovališča vzprejemajo v naznanilnico, naj se vpisujejo z imenom in značajem samo v razpredelu 2, v naslednjih razpredelih 3—31 pa za te osebe ni ničesar vpisati.

Odstavek 2. { Aktivnemu vojaštvu se prištevajo vse osebe, nahajajoče se v staležu c. in kr. vojske, v c. in kr. vojni marini, v c. kr. deželni brambi in v kraljevi ogrski deželni brambi (častniki vojaškega staleža, duhovniki, avditorji, zdravniki, krdelni računarji, uradniki, v noben činovni razred uvrščene, gažo prejemajoče osebe ter moštvo), ki so v trajni ali začasni vojaški službi ali so časno na dopustu; izmed gažo prejemajočih oseb tudi tiste, ki so na dopustu s čakarino ali brez pristojbine. Za časno na dopustu veljajo tiste osebe v staležu c. in kr. vojske, v c. in kr. vojni marini, v c. kr. deželni brambi in v kraljevi ogrski deželni brambi, katerim se je dovolil dopust z omejenim časom, in ki se morejo o tem izka-

Odstavek 1.

Sodelovanje prebivalstva večih občin ob popisovanju ljudstva.

Odstavek 2.

Katere stanujoče stranke naj izpolnijo naznanilnico.

Odstavek 3.

Kdaj je rabiti več nego eno naznanilnico.

Odstavek 4.

Popisovanje aktivnega vojaštva po vojaških oblastvih, in predpis za slučaj, ako je aktivne vojaške osebe imenovati v naznanilnici.

zati v tuzemstvu z dovolilom dopusta (dopustnico), v inozemstvu pa s potnim listom.

Opozarja se, da pripadajo vojaški oddelki konjarskih zavodov, vojaški stražni oddelek za c. kr. civilne sodnije na Dunaju in vojaški policijski stražni oddelek zvezi c. in kr. vojske.

Aktivnemu vojaštvu se torej ne prištevajo:

Odstavek 2.

Vse osebe, ki so v vojsstvu, vojni marini in v obeh deželnih brambah in ki so v neaktivnem razmerju, to je trajno na dopustu, v neaktivni rezervi, deželni brambi, nadomestni rezervi ali pomorski brambi; nadalje vojaške osebe, ki so v pokoju ali v razmerju izven službe, tiste osebe oskrbovalnega staleža invalidov, ki živé zunaj vojaških invalidnic, končno vojaški in brambovski penzionisti.

Častniki in moštvo orožništva se štejejo kakor civilne osebe.

Vse vojaške osebe, ki pripadajo neaktivnemu staležu, in pa orožništvo imajo gledé izpolnitve naznanilnice isto obveznost kakor civilne osebe.

Odstavek 5.

Določilo, kdo naj izpolni in potrdi naznanilnico.

Imetnik stanovališča je dolžen, naznanilnico za se, za družinske ude, služnike (posle), stranke podnajemnice, posteljaše itd. ali sam izpolniti ali njih izpolnitev komu drugemu izročiti; to pa, da je izpolnitev resnična in popolna naj potrdi vsekakor imetnik stanovališča s svojim podpisom. Ako imetnik stanovališča ne zna pisati ali če mu huda bolezen ali pa kaj drugega brani, pristaviti svoj podpis, tedaj je hišni posestnik ali pa njegov namestnik dolžen to potrditi. Temu pristoji tudi, da napolni vso naznanilnico v slučaju, kadar je imetnik stanovališča ne more izpolniti, ker ne zna pisati ali zaradi drugih posebnih okoliščin in ker tudi nima nikogar, ki bi pisati znal. To dolžnost ima hišni posestnik ali njegov namestnik tudi gledé nepričujočih stanujočih strank. Ako o nepričujočih stanujočih strankah ni moči razen njih imena dobiti drugačnih poizvedeb, naj se to zapiše v naznanilnici.

Odstavek 6.

Popisovanje oseb, ki imajo stanovališča na različnih krajih.

Tiste stanujoče stranke, ki imajo stanovališča na različnih krajih, ki prebivajo na pr. po leti na kmetih, po zimi pa v mestu, naj se popisujejo samo v tistem stanovališču, v katerem so bivale 31. dne decembra 1900. l.

Odstavek 7.

Določila za slučaj, ako hišni posestnik ali njegov namestnik edin stanuje v hiši.

Ako bi hišni posestnik ali njegov namestnik edin stanoval v hiši, naj to potrdi na koncu svoje lastne naznanilnice.

Odstavek 8.

Potrebne listine je pri rokah imeti in rojstne liste za moške domačince, rojene v letih od 1881—1891, anzanilnici prišiti.

Listine, potrebne za izpolnitev naznanilnice (rojstni in poročni listi, domovinski listi, poselske knjižice, popotne prehodnice [popotni listi] itd.), naj se potem, ko se je naznanilnica oddala, imajo pri rokah, da občinski načelnik ali organi, katerim se je izročil popregled, lahko pogleda vanje.

Za tiste moške domačince, ki so rojeni v letih od 1881. do vštévši 1891. l. prišiti je vsaki naznanilnici, v kateri se tak domačinec prvič nahaja pri ljudstvenem popisovanju tistega kraja, posnetek iz rojstne knjige ali poverjen prepis rojstnega lista o tem domačincu.

Za domačince je šteti tiste osebe, ki imajo svoje domovinstvo v ozemlju dežel, zastopanem v državnem zboru (na Češkem, v Galiciji, v Dalmaciji, v Avstriji pod Anižo, v Avstriji nad Anižo, na Salcburškem, Moravskem, Sleškem, v Bukovini, na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Tirolskem, Predalpskem, v Trstu z okolico, na Goriškem in Gradiščanskem, v Istri).

Ker morajo, da ne bode dvakratnega popisa in drugih napačnosti, podatki, katere je vzprejemati v naznanilnico, ustrezati natanko določenemu času, in se je zato ljudstveni popis zaukazal po staležu 31. dne decembra 1900. l., ozirati se je izpolnjevanje razpredelke naznanilnice vedno na ta dan; otroka na pr., ki se je rodil po tem dnevu in pred izpolnitvijo naznanilnice, ni vzprejeti v naznanilnico; človeka, ki je umrl po 31. dnevu decembra 1900. l. in pred izpolnitvijo naznanilnice, pa je pisati v naznanilnico in ga popolnoma popisati; človek, ki je bil deležen stanovališča 31. dne decembra 1900. l., a tisti dan, ko se je izpolnila naznanilnica, ni bil pričujoč, naj se ne oznameni za nepričujočega, ampak za pričujočega.

Ko so vse osebe, katere je treba šteti, vpisane in popisane v naznanilnici, naj imetnik stanovališča vpise v razpredelkih 25 in 26 naznanilnice sešteje in spodaj postavi skupno vsoto, ki se pokaže iz obeh teh vsot (skupno vsoto pričujočih). Ako je za kako stanujočo stranko bilo treba uporabiti več naznanilnic (odstavek 3), naj se skupna vsota postavi na poslednjo naznanilnico.

Po takih večih krajih, v katerih je z ljudstvenim popisovanjem združena omejena ovedba stanovaliških razmer, se uporablja obrazec naznanilnice I, ki ima na sprednji vnanji strani naznanilnice tudi še vprašanja o sestavi stanujoče stranke in o skupnem številu pričujočih oseb, potem o legi, sestavinah in uporabi stanovališča. Tudi ti podatki naj se tja postavijo še le po izpolnitvi notranje strani naznanilnice I.

V tistih velikih ali industrijskih mestih (Dunaj, Floridsdorf, Linc s predmestnima krajema Lustenau in Waldegg, Urfahr, Praga s predmestnimi kraji Smichov, Karlin, Kraljevi vinogradi in Žižkov, Liberec s predmestnimi kraji Rosenthal I. in II. del Franzensdorf, Johannesthal, Alt- in Neu-Paulsdorf, Polzenj, Levov, Krakov s Podgórze, Gradec, Trst mesto z okolico privzemši Škedenj [izvzemši ozemlje „*le ville dell'Altipiano*“] in Brno), v katerih je s popisovanjem ljudstva združen razširjen popis stanovališč, se uporabljajo od naznanilnice II ločeni, posebni obrazci za to ovedbo stanovališč; in to vpraševalna pola za stanovališča in opravilne prostore (obrazec V) in vpraševalna pola za hiše (obrazec VI); od tega pa naj stanujoče stranke izpolnijo samo obrazec V in ga hkratu z naznanilnico oddajo hišnemu posestniku ali njegovemu namestniku dne 3. januarja 1901. l.

Po tistih krajih, v katerih se uporablja naznanilnica II, torej ni treba nikakor dajati podatkov o stanovaliških razmerah na naznanilnici.

Izpolnjevanje posamezne razpredele naznanilnice se je držati natančno naslednjih določil:

K razpredelu 1. V tem razpredelu so za osebe, katere je v zmislu naslednjih opomenj vpisati v razpredelku 2, predtiskane zaporedoma tekoče številke. Za podatke o vsaki posamezni osebi je določena tista vrsta, ki spada k dotični številki.

Odstavek 9.

Izpolnjevanje naznanilnice se je držati natanko staleža dne 31. decembra 1900. l.

Odstavek 10.

Ovedba in napoved skupne vsote pričujočih prebivalcev; popis stanovaliških razmer v večih krajih.

Odstavek 11.

Tekoče število oseb.

V razpredelku 1 torej v obče ni narediti nikakih vpisov; tak vpis se naredi samo tedaj, kadar sta v kakem stanovališču, ki ima eno samo stanovališko številko, nameščeni dve gospodarstvi, povsem neodvisni drugo od drugega, ali več. V tem primeru je tekoči številki udov na drugem mestu zapisanega gospodarstva pristaviti črko *a* (torej na pr. 6 *a*, 7 *a*, 8 *a* itd.) oziroma pri udih gospodarstva, zapisanega na tretjem mestu, črko *b* (torej n. pr. 10 *b*, 11 *b*, 12 *b* itd.).

Odstavek 12.

Ime in red vpisavanja.

K razpredelu 2. V ta razpredel naj se vpišejo po naslednjem redu:

1. Imetnik stanovališča;
2. žena njegova;
3. vsi sinovi in vse hčere, ki se udeležujejo stanovališča:

4. tisti sinovi in tiste v samskem stanu bivajoče hčere, ki se ne udeležujejo stanovališča in kar jih še ni samopravnih (doletnih ali za doletne spoznanih), tudi če so z doma za dalje časa (trajno), na pr. v študijah, za posle, na potovanju, v aktivni vojaški službi itd.;

5. drugačni stanovališča se udeležujoči sorodniki, posvačenci ali drugi družinski udje;

6. časno pričujoči gostje, in to družinski udje in pa druge osebe;

7. osebe, ki so z imetnikom stanovališča v honorarnem ali plačilnem razmerju in se udeležujejo stanovališča, kakor na pr. odgojitelji, odgojiteljice, posli in pomožni delavci (rokodelski pomočniki, komiji, učenci itd.);

8. stranke podnajemnice, posteljaši (prenočevalci) i. e. s svojimi ljudmi in kakimi posli, v istem redu in držoč se istih določil, kakor pri glavni stranki.

Za podnajemnike je pri tem smatrati tiste osebe, ki so od imetnika stanovališča prevzele v podnajem določen, prostorno omejen del stanovališča (sobo, kabinet itd.), za posteljaše (prenočevalce) pa je smatrati take osebe, katerim je za odplačilo odkazana samo postelja.

Za vpis oseb aktivnega vojaštva v razpredel 2 veljajo opazke, podane v odstavku 4, alineja 1.

Od sodno ločenih zakoncev naj se zakonska polovica, ki se ne udeležuje stanovališča, z otroci vred, ki so ji sodno priznani, ne vzprejema v naznanilnico.

Osebe, ki se navadno udeležujejo stanovališča glavne stranke ali podstranke, naj se v naznanilnico vzprejemajo tudi tedaj, ako so časno nepričujoče, na pr. na potovanju, v bolnici i. e.

Tukaj navedenega reda vpisov se mora držati vsaka stanujoča stranka, torej tudi tedaj, kadar sta v kakem stanovališču, ki ima samo eno številko, dve drugo od drugega povsem neodvisni gospodarstvi ali več. (Prim. odstavek 11.)

Odstavek 13.

Razmerje k imetniku stanovališča.

K razpredelu 3. Tukaj je natančno povedati sorodstvo ali drugačno razmerje med posameznimi osebami, navedenimi v razpredelu 2, in pa med imetnikom stanovališča. Tega je oznameniti za „imetnika stanovališča“. Pri drugih osebah je povedati, ali mu je žena, sin, hči, oče, mati, brat, sestra itd.; ali je ta oseban jegov gost, ali pa pri njem v oskrbi ali na hrani, ali v mezdnem ali služabnem razmerju, n. pr. za odgojitelja, pomočnika, posla itd.; ali je ta

oseba podnajemnik, posteljaš itd. pri imetniku stanovanlišča, ali spada li k stranki podnajemnici. V poslednjem slučaju je povedati razmerje njeno k podnajemniku prav tako, kakor je to zaukazano za glavno stranko, torej na pr. sestra, sin podnajemnika. Stanovnike kakega zavoda za skupno bivanje je oznameniti po značaju tega zavoda za gojence, samostanščake, bolnike, jetnike, goste (hotelske, gostilniške itd.)

K razpredelu 4 in 5. Za vsako v razpredelu 2 zapisano moško osebo je v razpredelu 4, za vsako žensko osebo pa v razpredelu 5 postaviti številko 1.

Odstavek 14.

Spol.

K razpredelu 6, 7 in 8. Ako bi ne bilo moči rojstnega dne, meseca ali rojstnega leta natančno povedati, podati je kar se dá približno rojstni dan, oziroma mesec in leto rojstva.

Odstavek 15.

Datum rojstva.

K razpredelu 9. Za osebe, ki so rojene v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru, je povedati poleg rojstnega kraja tudi politični okraj in deželo; za osebe, ki so rojene v deželah ogrske krone, je navesti rojstni kraj, komitat in deželo, v kateri leži ta komitat: Ogrsko, Hrvaško-Slavonsko, ali Reka in njen okoliš. Za osebe, rojene v Bosni in Hercegovini, je povedati poleg rojstnega kraja dotično okrožje in ti deželi. Za osebe, rojene v inozemstvu, je povedati rojstni kraj, upravni okraj (vladni okraj, departement itd.) in državo rojstva na pr. Bavarsko, Francosko itd.

Odstavek 16.

Kraj rojstva.

K razpredelu 10. Na podstavi §. 14 v predpisu o popisovanju ljudstva naj se za domače v krajni občini, kateri pripada kraj, vpišejo ne samo tisti, ki imajo tam svoje domovinstvo (domovinsko pravico), ampak tudi tisti tam pričujoči avstrijski državljani, o katerih ni znano, v kateri občini imajo po domovinskem zakonu domovinsko pravico. Pri osebah z neznano domovinsko pravico, pri katerih je, kakor gori rečeno, v razpredel 10 vpisati občino njih bivališča, naj se za imenom te krajne občine pristavijo besede „po §. 14 predpisa o popisovanju ljudstva“. Ako ima oseba, katera se popisuje, domovinstvo v kaki drugi občini ozemlja, zastopanega v državnem zboru, povedati je poleg domovinske občine tudi politični okraj in deželo.

Odstavek 17.

Domovinstvo in državljanstvo.

Ako dotična oseba pripada deželam ogrske krone, naj se navede komitat ter pove, ali ima ta oseba svoje domovinstvo na Ogrskem, na Hrvaško-Slavonskem, ali na Reki in v njenem okolišu. Ako dotična oseba spada v Bosno ali Hercegovino, povedati je ti deželi in ob enem dotično okrožje domovinskega kraja. Pri inozemcih je navesti inozemsko državo, n. pr. Bavarsko, Francosko itd. in poleg tega še dotični upravni okraj (vladni okraj, departement itd.) domovinskega kraja.

K razpredelu 11. Tukaj je povedati, ali je oseba rimsko-katoliška, grško-združena, armensko-združena, staro-katoliška, grško-vzhodna, armensko-vzhodna, evangeljska avgsburškega veroizpovedanja (luteranska), evangeljska helveškega veroizpovedanja (reformirana), hernhutska, angličanska, menitska, unitarska, lipovanska, izraelska, mohamedanska itd. ali pa brez veroizpovedanja.

Odstavek 18.

Véra.

K razpredelu 13. Ta razpredel je izpolniti samo za pripadnike ozemlja, zastopanega v državnem zboru. Za vsako tako osebo naj se pove jezik, katerega rabi v navadnem občevanju, vsekakor pa

Odstavek 19.

Občevalni jezik.

samo eden izmed tu imenovanih jezikov, in to: nemški, češki-moravski-slovaški, poljski, maloruski, slovenski, srbski-hrvaški, italijanski-ladinski, rumunski, madjarski (ta samo v Bukovini).

Za osebe, katere zavoljo svoje mladosti, zavoljo telesne napake ali zavoljo popolnega nedostatka duševnega razvoja prav ne rabijo nobenega jezika, naj se izmed gori imenovanih občevalnih jezikov zapiše tisti, katerega je z ozirom na razmere šteti za občevalni jezik takih oseb in kakor ga povedo njih roditelji ali njihovi namestniki.

Odstavek 20.

Vrsta glavnega poklica.

K razpredelu 14. Glavni poklic, ali za osebe, ki imajo samo en poklic, edini poklic, je tisti, na katerem sloni poglavitno stan v življenju in od katerega izvira dohodek ali vsaj njega večji del. Povedati ga je za vse osebe, ki imajo posla v kakem določenem poklicu ali dohodku, tako natančno, kakor moči, da se more prebivalstvo pravilno in natanko porazdeliti po vrstah poklica. Zato se je tukaj izogibati vseh izrazov, ki oznamenjajo le poklic v obče, in povedati je vedno vrsto poklica, iz katerega prihaja dohodek.

Povedati je torej na primer:

Osebe, ki delujejo kakor lastniki, nameščenci, uradniki, zakupniki, posli, dninarji ali kako drugače, zlasti v kmetijstvu, kmetijstvo, — ako zlasti v gozdarstvu, gozdarstvo;

obrtniki, tvorničarji, rokodelci, trgovci (in njih osebje: prodajalci, blagajniki, komptoaristi itd.) nadalje njih pomočniki, delavci, učenci in dninarji — posebno vrsto (način in vrsto) rokodelstva, fabrikacije, trgovine ali drugega pridobitka, ki ga izvršujejo. Izrazi, kakor tvorničar, trgovec, delavec itd. torej ne zadoščajo, temveč povedati je vedno vrsto, stroko, kakor n. pr. tvornica za nogavice, predilnica za bombaž, trgovina z materijalnim blagom, bančno opravilo, zavarovalno opravilo, konfekcija za obleke, železniška, pristanska, kanalska dela. Posebno je paziti na to, da vsaka oseba, ki deluje v kakem rokodelstvu, natančno pove to rokodelstvo; tako naj se mizarji, ključavničarji označijo za mizarje ključavničarje, tudi ako delujejo v kaki pivovarni, papirnici ali katerem koli zavodu;

javni uradniki in drugi javni nameščenci posebno službeno stroko svoje porabe, kakor c. kr. državni uradnik, komunalna uprava, deželna uprava, c. kr. notarijat itd.;

tisti, ki imajo takozvane svobodne poklice, posebno vrsto poklica: kakor odvetništvo, zdravnik, slikar, kipar; pri tem naj se umetniki, ki so slikarji ali kiparji, vrhu tega označijo za umetnike;

osebe, ki služijo, natančno vrsto njih uporabe, torej: ali za domače delo (na pr. vratar, hišnik) ali za osebne službe (v kaki rodbini, oziroma pri posameznih osebah n. pr. sluga, hišna itd.) ali za kmetijstvo, za trgovino, gostilno ali za kak drug pridobitek;

dninarji z menjajočim se opravilom naj povedo samo tisto vrsto poklica, v kateri delajo ob času popisovanja (31. dne decembra 1900. l.); ako ob tem času niso imeli dela, povedati je tisto vrsto poklica, v kateri so v zadnjem času predvsem imeli opraviti.

Osebe, ki bivajo v bolnicah, porodilnicah in najdeniških zavodih, v blaznicah, in pa v kaznilnicah in jetnišnicah ter drugih zapornicah, naj se v razpredel 14, eventualno tudi v razpredel 15 zapišejo po kategoriji svoje samo časno ustavljene zasluznosti, kakor je katera zabeležena v zapisih dotičnih zavodov za stan ali posel.

Osebe brez določenega poklica*) naj povedo način, kako dobivajo svoj živež n. pr. kot rentniki, zasebniki, hišni posestniki, pokojninci, nadarbinarji, kotarji, preužitkarji, prejemniki podpor itd., — odpuščene vojaške osebe in uradniki počitijo to s pristavkom: i. s., ali v. d. v p.:

Osebe, ki se še-le pripravljajo za poklic, naj se napovedó za učence (oziroma učenke) ali dijake.

Za žene, druge ženske rodbinske ude, otroke in druge osebe, ki so deležne stanovališča, je v razpredelu 14 povedati poklic, ako same redno opravljajo kako zasluznost, ki bistveno prispeva k njihovi prehrani; ako rodbinskemu poglavarju redno pomagajo v njegovem poslu, je tukaj povedati vrsto poklica rodbinskega poglavarja. Oskrbovanje svojega gospodinjstva ni smatrati za zasluznost.

Samo ako za kako osebo ne pristojta nobena spredaj oznamenjenih napovedi poklica, se sme razpredel 14 izpolniti s črto po čez.

K razpredelu 15. Tukaj je za vsako osebo, ki je v razpredelu 14 zapisana s kakim glavnim poklicom, povedati stan v glavnem poklicu, namreč razmerje v posesti, službi in delu tako, da se more iz tega natančno spoznati ali je dotičnik (ali dotičnica):

Samostojen, oziroma vodja opravila (povedati bi torej bilo n. pr. lastnik, solastnik, posestnik, zakupnik, mojster, ravnatelj, upravnik, odvetnik, zdravnik, notar itd.);

ali spada k pisarni ali opravljenemu nadzornemu osebju (navesti bi torej bilo n. pr. koncipijent, solicator, upravnik, nadzornik, prokurist, knjigovodja, računar, blagajnik, poslovodec, obratni uradnik itd.);

ali je v kakem drugem delovnem, oziroma službenem razmerju (navesti bi torej bilo n. pr. pomočnik, pomagač, učenec, tvorniški delavec, pomožni delavec, rudar, trgovski služabnik, prodajalec, natak, dninar, raznašalec, kočijaž, voznik, hlapec, hišni hlapec, dekla, kuharica, sobarica itd.)

Javni uradniki države, deželne ali komunalne uprave naj tukaj vselej povedó tudi poseben čin, stan v službeni vrsti (n. pr. okrajni komisar, finančni koncipist, magistratni svetnik itd.).

Za osebe, ki so deležne stanovališča rodbinskega glavarja in mu redoma pomagajo v njegovem poklicu kakor pomožne osebe, je v razpredelu 15 zapisati „pomaga“. Postranske ali samo izjemne pomoči pa se tukaj ne upoštevajo.

K razpredelu 16 in 17. Ta dva razpredela je izpolniti za tiste osebe, ki poleg svojega glavnega poklica, ali brez določenega poklica*) samo

Odstavek 21.

Stan v glavnem poklicu.

Odstavek 22.

Postranski zasluzek.

*) Za osebe brez določenega poklica je posebno smatrati: rentnike, zasebnike, hišne posestnike itd., potem žene, ženske rodbinske ude, otroke in druge stanovališča se udeležujoče osebe, ako je njih zasluznost samo postranska.

postransko, bodisi ob času popisovanja ali ob kakem drugem letnem času, opravljajo kako zaslužnost, na kateri sloni bistveni del njih skupnega dohodka. — Vrsto in stan poklica je prav tako natančno označiti kakor pri glavnem poklicu.

Kako se izvršuje obrt, industrijski ali trgovinski obrat.

K razpredelu 18, 19 in 20. Tisti, ki so v kakem obrtu, industrijskem ali trgovinskem obratu samostojni, in pa ravnatelj, upravnik ali drugačni opravljeni voditelji takih obratov naj vsakokrat po posebni vrsti izvrševanja obrata izpolnijo razpredel 18 ali 19 ali 20. Pri mešanih obratih, ako se torej obrat izvršuje tako hodé od kraja do kraja (razpredelek 18) kakor na kakem stalnem obratovališču (razpredelek 20) ali tako v hiši naročnikov za plačo (razpredelek 19) kakor na kakem stalnem obratovališču (razpredelek 20), odloča tista oblika obrata, v kateri je težišče obrata. V takih primerih torej ni opraviti dveh vpisov (v razpredelku 18 in 20 ali v razpredelku 19 in 20), temveč vedno samo enega, in to tistega, ki ustreza najpoglavitejši obliki obrata.

Odstavek 23.

Samostojni obrat, izvrševan hodé od kraja do kraja.

K razpredelu 18. Tukaj naj tisti, ki so v kakem trgovinskem ali drugačnem obrtnem obratu samostojni, ako svojega obrata ne izvršujejo v kaki stalni delavnici ali v kaki prodajalni, temveč hodé okoli kakor krošnjar, firant i. e., vpišejo da; z da pa naj tukaj odgovarjajo samo take osebe, ki svoj posel same opravljajo hodé okoli n. pr. kakor piskro- ali loncevezci, brusarji itd., ne pa tisti, ki prodajajo blago po krošnjarijih (n. pr. prodajalci podob iz mavca); prav tako naj se ne izkažejo za krošnjarje, šivilje, sedlarji itd., ki delajo v hiši naročnikov za plačo in za katere je določen razpredel 19.

V vseh primerih, v katerih se na vprašanje v razpredelku 18 odgovarja z **da**, je tudi še povedati, ali se ta obrt izvršuje v glavnem poklicu (razpredel 14) ali v postranskem zaslužku (razpredel 16). Za okrajšavo naj se zato vpišejo za glavni poklic črki *GP (HB)* in za postranski zaslužek črki *PZ (NE)*. Ako je torej primer takega izvrševanja obrata v glavnem poklicu, je vpisati: da *GP*, ako pa v postranskem zaslužku: da *PZ*.

Odstavek 24.

Samostojni obrat, izvrševan v štiri.

K razpredelu 19. Ta razpredel je določen za tiste samostojnike v kakem trgovinskem ali drugačnem obrtnem obratu, ki opravljajo v hiši naročnikov za plačo obrtno delo. Kdor torej kakor samostojnik svoje opravilo ali svoj obrt tako izvršuje, naj ta razpredel izpolni z **da**.

V vseh primerih, ako se na vprašanje v razpredelu 19 odgovarja z **da**, je tudi še povedati, ali se obrt izvršuje v glavnem poklicu (razpredel 14) ali v postranskem zaslužku (razpredel 16). Za okrajšavo naj se zato vpišejo za glavni poklic črki *GP* in za postranski zaslužek črki *PZ*. Ako je torej primer takega izvrševanja obrata v glavnem poklicu, je vpisati: da *GP*, ako pa v postranskem zaslužku: da *PZ*.

Odstavek 25.

Samostojni obrat na stalnem obratovališču.

K razpredelu 20. Vsi samostojniki v kakem obrtu, industrijskem ali trgovinskem obratu, vsi imetniki prevoznih podjetij, in pa ravnatelj, upravnik ali drugačni opravljeni voditelji takih obratov naj izpolnijo razpredel 20, ako niso na vprašanja v razpredelu 18 ali 19 odgovorili z **da**. Ako nimajo svojega opravljenega prostora (n. pr. pri samostojnih agentih), velja stanovišče za obratovališče.

V vseh primerih, ako se na vprašanje v razpredelu 20 odgovarja z **da**, je na ozadnji strani naznanilnice v zato določenem oddelku pod „naslovi stal-

nih obratovališč" zapisati naslov obrata. Za naslov naj velja tukaj vedno sedež obrata, od koder se v istini vodi.

Ako je kdo imetnik ali ravnatelj, upravnik ali voditelj več takih obratov, zapisati je naslove vseh teh obratov. Pri vsaki napovedi naslova naj se, ako se izvršuje izkazani obrat v glavnem poklicu, v razpredelu 7 vpiše „da“, ako pa se izvršuje v postranskem zaslužku, pa v razpredelu 8 tega oddelka in na vprašanje v razpredelu 9 je posebej odgovoriti.

K razpredelu 21. V prvem oddelku tega razpredela naj vsi, ki imajo delo v kakem obrtu, industrijskem ali trgovinskem obratu (trgovinski nameščenci, nameščenci in delavci vsake vrste, in pa obrtnijski posli in dninarji) navedejo ime delodavca in pa naslov tiste hiše, od koder imetnik obrata ali voditelj istinito vodi tisti obrat, v katerem ima dotičnik(ca) sedaj (t. j. dne 31. decembra 1900. l.) delo; torej naslov delavnice, tvornice, pisarne, prodajalne, komptoarja itd. To velja tudi za rodbinske ude delodavca, ako imajo ti udje kakor nameščenci, delavci ali drugače kakor delojemniki delo v obrtnem obratu rodbinskega glavarja.

V vseh primerih, v katerih se nahaja poseben podpis firme, je tudi njo izkazati.

Naslovu hiše je še razen tega pristaviti opomnjo „GP“, ako se tiče ta naslov delodavca glavnega poklica, in opomnjo „PZ“, ako se tiče ta naslov delodavca postranskega zaslužka. Ako ima oseba, ki ima tako delo, v glavnem poklicu ali v postranskem zaslužku več delodavcev, je navesti samo ime in naslov najpoglavitejšega delodavca. Osebe, ki glavnega poklica, navedenega v razpredelu 14 in 15, dne 31. decembra 1900. l. niso zato izvrševale, ker so bile o tem času brez dela, brez službe, naj tako v razpredel 21 kakor 22 vpostavijo ničlo.

V drugem oddelku razpredelka 21 je kolikor moči natančno navesti vrsto obrta, oziroma trgovinskega opravila, obratne stroke delodavca, imenovanega v prvem oddelku razpredela 21. N. pr. tvornica za olje, pivovarna, spediter, trgovec s podobami, krčmar, družba za vožnje z omnibusi itd.

Vrsta obrta, trgovinskega opravila, obratne stroke delodavca.

Ako navadno oznamenilo ne zadošča, da se počiti posebna vrsta, določiti jo je natančneje imenovaje najpoglavitejše predmete obdelovanja ali izdelave ali trgovine ali kako drugače n. pr. tkanje svilenih trakov, tiskanje bombaževine, apretura platnenih tkanin; izdelava kovinskega galanterijskega blaga, tvornica šivalnih strojev, tvornica lokomotiv, trgovina z usnjenim galanterijskim blagom itd.

Posebno je paziti na to, da se tudi v tem razpredelu vsakemu vpisu pristavi opomnja GP ali PZ, kakor se vpis nanaša na glavni poklic (GP) ali postranski zaslužek (PZ).

K razpredelu 22. Za delavišče, oziroma delavnico je smatrati tukaj vse prostornosti, kjer se s strani delodavca izvršuje kak obrt, industrijski ali trgovinski obrat; torej tudi vsi tvorniški prostori, stavbišča in drugi delovni prostori, žitnice, zaloge, opravilne in pisalne izbe, ladje ali druga vozila, hlevi in kolnice.

Zato naj n. pr. kočijaži kake družbe za vožnje z omnibusi na vprašanje v razpredelu 22 odgovarjajo vselj z „da“.

Odstavek 26.

Ime in naslov delodavca.

Odstavek 27.

Natančnejša napoved o delovnem kraju.

Ako se menja opravilo tako, da dela kdo včasih na delavišču, v delavnici delodavca, včasih pa v svojem stanovišču, tedaj je na vprašanje, stavljeno v razpredelu 22, samo tedaj odgovoriti z „ne“, če se presežno več del dela vrši v lastnem stanovišču.

Osebe brez poklica, oziroma brez dela naj (glej odstavek 26 v navodilu) v razpredelu 22 vpostavijo ničlo.

Odstavek 28.

Zna brati in pisati.

K razpredelu 23 in 24. Da zna kdo brati in pisati, to naj se poočiti tako, da se v razpredelu 28 zapiše številka 1 za osebe, ki znajo brati in pisati, v razpredelu 24 pa za osebe, ki sicer ne znajo pisati, pač pa brati. Ako oseba, katero je šteti, ne zna niti brati niti pisati, postaviti je v oba razpredela črto počez.

Odstavek 29.

Pričujoč.
Nepričujoč.
Doba bivanja.

K razpredelu 25 do 29. Z vpisom številke 1 v razpredel 25 je za časno pričujoče oznameniti tiste osebe, ki so 31. dne decembra 1900. l. samo vsled začasnega povoda pričujoče na kratek čas v stanovišču, v katerem se štejejo;

za trajno pričujoče v razpredelu 26 pa tiste, ki so ob popisovanju ljudstva v svojem rednem stanovišču.

Za vsako trajno pričujočo osebo, zlasti tudi za otroke, oznamenjene na naznanilnici, je razen tega v razpredelu 27 natančno povedati leto, od katerega bivajo v občini popisnega kraja prostovoljno in nepretrgoma.

Za prostovoljno je smatrati vsako bivanje, izvzemši bivanje v kaznilnicah, jetnišnicah in blaznicah i. e.

Nepretrgano je bivanje, ako oseba v navedenem času občine popisnega kraja ni nikdar zapustila z namenom, da se več ne povrne tja.

Začasne prostovoljne odsotnosti (n. pr. na potovanjih za zabavo, na letovišču, v opravkih, na božjih potih) torej ni smatrati za pretrgano bivanje, če je pri tem bil namen obdržati bivališče v občini popisnega kraja. Tudi odsotnost od občine popisnega kraja, da se izpolni zakonita vojaška dolžnost, ne velja za pretrgano bivanje.

Za časno nepričujoče je oznameniti v razpredelu 28 tiste osebe, ki so 31. dne decembra 1900. l. samo vsled začasnega povoda na kratek čas nepričujoče v svojem rednem stanovišču;

za trajno nepričujoče v razpredelu 29 pa tiste, ki so 31. dne decembra 1900. l. v svojem rednem stanovišču nepričujoče na daljši čas, ako n. pr. študirajo, se izobrazujejo za svoj poklic, ako so kje za posle, v uku itd.

Potemtakem je za vsako osebo, katero je šteti, v eden izmed štirih razpredelov 25, 26, 28, 29 zapisati številko 1.

Odstavek 30.

Bivališče nepričujoče osebe.

K razpredelu 30. Ako je dotična oseba z doma v kakem drugem, a k občini popisnega kraja spadajočem kraju, naj se zapiše samo ime tega kraja; ako pa nepričujoča oseba biva v kaki drugi občini ozemlja, zastopaneja v državnem zboru (končni alineja odstavka 8 v navodilu), povedati je deželo, politični okraj in krajno občino. Biva li nepričujoča oseba v deželah ogrske krone, povedati je, ali biva na Ogrskem, Hrvaško-Slavonskem ali na Reki in

v njenem okolišu. Ako je dotična oseba z doma v Bosni ali Hercegovini, povedati je ti deželi. Ako je kdo z doma v inozemstvu, navesti je samo inozemsko državo, na pr. Bavarsko, Francosko itd.

Glede napovedi o domačih koristnih živalih se je držati strogo tega, da se te napovedi tičejo samo tistih živali, ki stojé v hiši in pa v poslopih in hlevih, k nji spadajočih. Če so torej živali spravljene v hiši (oziroma v poslopih in hlevih, k nji spadajočih), v kateri stanuje njih posestnik, mora on sam vpisati podatke o koristnih živalih v svojo naznanilnico. Ako pa ni takó, mora tisti, kateremu so izročene te koristne živali, dotične vpise napraviti v svoji lastni naznanilnici.

Odstavek 31.

Podučilo o napovedih glede domačih koristnih živali in njih posestnikov.

Konji v konjarskih zavodih naj se zapišejo v naznanilnico.

Tako naj se tudi v naznanilnico vzprejemajo tisti konji, katere so odala krdela vojstva ali deželne brambe zasebnikom v porabo.

Ostali konji, ki pristojé vojaškemu erarju, in pa konji in tovarne živali za lastno rabo častnikom popisujejo se po vojaških oblastvih ter jih zato ni vzprejeti v naznanilnico.

IV.

Za popis ljudstva: prosto kolka in pristojbine.

..... sin (očeta)

in (matere) je rojen v

dne meseca leta

Izdano v dne 19 ..

(Pečat.)

Pečat voditelja matice:

V.

Vpraševalna pola za stanovališča in opravilne prostore.

(K popisovanju ljudstva dne 31. decembra 1900. l.).

Za kraje, v katerih se razširjeno ovedajo bivališča.

(Imetnik stanovališča naj polo izpolni in potem najdalje do 3. dne januarja 1901. l. odda lastniku hiše ali njegovemu namestniku.)

Za stanovališča, ki so 31. dne decembra 1900. l. prazna, ali v katerih stanujejo samo aktivne, od popisovanja po civilnih organih izključene vojaške osebe, naj hišni posetnik ali njegov namestnik odgovori na vprašanja 1, 2, 7, 8, 9, 10 in 13.

- Politični okraj: Cesta, ulica, trg:
- Mesto: Orižentovalna št. hiše:
- Občinski okraj: Popisna št. hiše:

Št. stanovališča:
Št. opravilnega prostora:
(kolikor imajo tudi te prostornosti št.)

Ta vpraševalna pola se nanaša na stanovališče:
" " " " " " opravilni prostor: *)
" " " " " " stanovališče v neposredni zvezi z opravilnim prostorom:

(Kar se ujema, naj se posebno natančno poččrti.)

*) Ako ima kdo v kaki hiši več ločenih opravilnih prostorov, izpolniti je za vsakega teh opravilnih prostorov tako polo, tudi tedaj, kadar spadajo ti prostori k istemu opravilnemu obratu.

Vprašanje 1.

- Kje je stanovališče?
 - v kleti (podzemlju)? (da ali ne?)
 - v pritličju (parterju)? (da ali ne?)
 - v visokem pritličju? (da ali ne?)
 - v polnadstropju (mezzaninu)? (da ali ne?)
 - v kolikem nadstropju?
 - v podstrešju? (da ali ne?)

Vprašanje 2.

- Koliko sestavin obsega stanovališče?
 - sob?
 - kamric (kabinetov)?
 - predsob?
 - kuhinj?

Vprašanje 3.

- Ali se rabi stanovališče samo za stanovanje? } (Kar se
Ali služi za stanovanje in za opravilni obrat? } ujema, je
Ali služi samo za opravilni obrat? } poččrtati.)

Vprašanje 4.

- Ali je imetnik stanovališča (opravila) ali kak ud njegove rodbine, ki je deležen stanovališča, lastnik ali solastnik hiše? (da ali ne?)
- Ako ne, ali je stanovališče:

- (Kar se ujema, je poččrtati):
 - a) stanovališče v najemu?
 - b) službeno stanovališče?
 - c) ali iz drugih razlogov brezplačno prepuščeno?

Vprašanje 5.

V katerem letu se je sedanji imetnik stanovališča (opravila) nastanil v stanovališču (opravilu)?

Vprašanje 6.

Ali so stvari, ki so v stanovališču (v opravilnem prostoru) zavarovane proti ognju? (da ali ne?)

Vprašanje 7.

- Ali je v stanovališče (v opravilni prostor) napeljan:
 - a) vodovod s pitno vodo? (da ali ne?)
 - b) vodovod z vodo za rabo? (da ali ne?)
 - c) plin? (da ali ne?)
 - d) elektrika? (da ali ne?)

Vprašanje 8.

Ali je stranišče znotraj ali izven zapore stanovališča (opravilnega prostora)?

- Vprašanje 9.** Kolika je letna najemnina z vsemi postranskimi pristojbinami? (vštevši najemninski krajcar) kron:
- Pri službenem ali drugačnem prostem stanovanlišču je tukaj pokazati na vprašanje 4.
- Vprašanje 10.** Kako se plačuje najemnina? polletno, četrletno, mesečno, polmesečno, tedensko? (Kar se ujema, je podčrtati.)
Na naslednja vprašanja je odgovarjati samo tedaj, kadâr se ta vpraševalna pola nanaša na kak opravljeni prostor ali na opravljeni prostor, ki je v zvezi s kakim stanovanliščem.
- Vprašanje 11.** Kateremu namenu služi opravljeni prostor? (Prodajalnica, uradni prostor, komptoar, delavnica, tvorniški prostor, skladišče, kolnica, hlev, pojata, itd.)
- Vprašanje 12.** Katero opravilo se opravlja v prostoru?
oziroma kateri urad je nameščen v njem?
- Vprašanje 13.** Koliko vrat in oken ima prostor:
a) na ulico?
b) na dvorišče ali domači vrt?
c) na zaprt hodnik?
(Ako je opravljeni prostor v več nadstropjih, je navesti število odprtín ločeno za vsako nadstropje.)
- Vprašanje 14.** Glej prihodnjo stran.

Podučilo k vprašanju 14.

- Vprašanje 14.** Imetnik stanovanlišča naj pazi pred vsem na to, da je podatke razpredelov 1, 2 in 3 v vprašanju 14 prenesti iz naznanilnice, in da morajo torej ž njo soglašati.

K razpredelu 4. Za osebe brez dela je navesti samo take, ki so delavci (torej delavci, dninarji, pomočniki, pomagači, posli, nameščenci) in ki so bili, dasi iščejo kak pridobitek ali zaslužek, 31. dne decembra 1900. l. brez dela, brez službe ali opravka.

Za osebe brez dela naj se torej nikdar ne izkažejo:

1. hišni posestniki, zasebniki, rentniki ali druge osebe brez poklica, ki ne iščejo prav nikakega pridobitka ali zaslužka;
2. žene in drugi rodbinski udje brez posebnega poklica, ki delujejo samo v domačem gospodarstvu;
3. moški in pa ženske, ki dobivajo pokojnine iz dvornih, državnih, deželnih ali komunalnih blagajnic;
4. prejemniki rente za nezgodo, ako se daje, ker so trajno nezmožni ka pridobiti;
5. taki, ki so sicer v mezdnem razmerju, pa so sedaj na počitnicah ali na dopustu;
6. nesramnice (prostitutke).

Delavci, ki stavkajo, naj se, dokler se niso odpustili, ne smatrajo za osebe brez dela.

K ra zpredelu 10. Ako je bolezen vzrok brezdelnosti, je v razpredelu 10 vpisati: da.

K razpredelu 11. Ako brezdelnost ni provzročena po bolezni, je tukaj povedati ta posebni vzrok, kakor n. pr. odpoved delovnega razmerja, izvršetak sezonskega dela, onemoglost vsled visoke starosti itd.

Da je ta pola resnično izpolnjena, potrjuje:

Datum

Podpis:

Vprašanje 14.

Zaznamek v stanovališču popisanih oseb.

(K popisovanju ljudstva dne 31. decembra 1900. l.).

Politični okraj, mesto, občinski okraj
 Ulica, cesta, trg, orijentovalna št. hiše, popisna št. hiše
 Št. stanovišča

Tekoče število k vsakemu stanovišču spada joti oseb	Ime, in to: rodbinsko ime (priimek), pred ime (krstno ime) je prenesti iz razpredelka	Sorodstveno ali drugačno razmerje k imetniku stanovišča, oziroma k podnajemniku	Ali ima poleg ozna-menjena oseba sedaj delo (službo) da ali ne?	Ako ne (brez dela, brez službe)					Vzrok brezdelnosti			Opomnja		
				Napoved imena in naslova (dežela, pol. okraj, občina, cesta, hišna št.) zadnjega delodavca	Vrsta obrta, oziroma trgovinskega opravila, obratne stroke	Od kdaj brez dela		Vzrok brezdelnosti						
1	2	3	4			5	6	7	8	9	10	11	12	
1	naznanilnice	3												
1														

VI.

Vpraševalna pola za hiše.

(K popisovanju ljudstva z dne 31. decembra 1900. l.)

Za kraje, v katerih se razširjeno ovedajo stanovališča.

(Izpolniti jo mora hišni posestnik ali njegov namestnik.)

Politični okraj: Ulica, cesta, trg:
 Mesto: Orijeovalna št.:
 Občinski okraj: Popisna št.:

To poslopje ima razen tega pročelja na ulico:

v ulici št.
 " " "
 " " "

Vprašanje 1. Ali je hiša lastnina:

- a) juristične osebe (delniške družbe, zadrage, rudarske družbe, družbe roko-
 delcev, občine, dežele, države itd.) (da ali ne?)
 Ako da, je tukaj povedati natančno oznamenilo juristične osebe.

 b) ene fizične osebe (zasebnika)? (da ali ne?)
 c) več fizičnih oseb (zasebnikov)? (da ali ne?)
 Ako da, ali so solastniki samo bratje in sestre? (da ali ne?)
 " " " " " zakonci? (da ali ne?)
 d) Ako je hiša lastnina ene fizične osebe (zasebnika) ali solastnina zakoncev,
 je povedati:

Njih ime in priimek, oziroma zakoncev	Naslov stanovališča dne 31. decembra 1900. l.				
	dežela	politični okraj	občina	cesta, ulica, trg	hišna št.

Vprašanje 2. Kdaj se je hiša zgradila?

(Kar se { pred l. 1860?
 ujema, je { 1860—1870?
 podčrtati.) { 1871—1880?
 { 1881—1890?
 { 1891—1900?

Ako se je hiša popolnoma prezidala, je tisti letni razred podčrtati, v katerem se je popolnoma prezidala; na malenkostnejše izpremembe, in pa tudi dogradbe in postavljanje nadstropij pa se ni ozirati.

Vprašanje 3. Ali je hiša grad, rodbinska hiša, hiša v najemu, tvornica ali služi samo javnim namenom? (Kar se ujema, je podčrtati.)

- Vprašanje 4.** Koliko delov poslopja ima hiša:
a) delov na ulico? *b)* delov na dvorišče?
- Vprašanje 5.** Število nadstropij najvišega dela
 (Nadstropje je vsak vodoraven oddelek s svojimi okni nad pritličjem.)
- Vprašanje 6.** S katerim gradivom (strešno opeko, skriljcem, skodlami) je krita streha:
a) delov na ulico?
b) delov na dvorišče?
- Vprašanje 7.** Koliko zajemalnih vodnjakov (z vlačilnimi vodnjaki in sesalkami vred) je v hiši?
 Ali se njih voda rabi? (da ali ne?)
 Ako da, ali jo uživajo ljudje? (da ali ne?)
- Vprašanje 8.** Ako je v hiši vpeljan vodovod s pitno, oziroma porabno vodo? (da ali ne?)
 (Ako da, je to, kar se ujema podčrtati.)
- Vprašanje 9.** Koliko kuhinj za pranje je v hiši?
 Ali so v kleti podzemlju pod streho
 ali v katerem nadstropju?
- Vprašanje 10.** S katero svetilno snovjo (oljem, petrolejem, plinom, elektriko) se zvečer razsvetljujejo
 (kar se ujema, je povedati pri točkah *a), b), c), d).*
a) uvoz?
b) dvorišča?
c) hodniki?
d) stopnice?
- Vprašanje 11.** Ali je v hiši osrednja kurilna naprava? (da ali ne?)
 Ako da, ali z zrakom, vodo, parom itd.?
- Vprašanje 12.** Ali so dvigalniki s hidravličnim ali drugim obratom? (da ali ne?)
 Ako da, koliko? od teh služijo za promet oseb
 za promet tovorov za oba hkratu
- Vprašanje 13.** Koliko stopnic (posameznih stopnišč) ima hiša?
- Vprašanje 14.** Ali so v hiši hlevi? (da ali ne?)
 Ako da, koliko?
a) za konje? *b)* za druge koristne živali?
- Vprašanje 15.** Ali so v hiši stanovališča v podzemlju*) ali posamezni stanovališki prostori v podzemlju? (da ali ne?)
 *) Stanovališča in stanovališki prostori, kojih pod leži niže nego dotikajoči se cestni nivó.
- Vprašanje 16.** Ali so v hiši stanovališča pod streho ali posamezni k stanovališčem v drugih nadstropjih spadajoči stanovališki prostori pod streho? (da ali ne?)
- Vprašanje 17.** Ali so pod celo hišo kleti, ali deloma, ali jih sploh ni? (Kar se ujema, je podčrtati.)
 Ako ne, kako je potem suteran (podzemlje) ločen od zemlje?
- Vprašanje 18.** Koliko greznic je v hiši?
 Ali so pokrite? (da ali ne?)
 Iz katerega gradiva so narejene?
 Kdo jih daje prazniti? (lastnik hiše ali občina?)
 Kako se izpraznjujejo?
- Vprašanje 19.** Ali je v hiši kak kanal, da se steka vanj nesnaga iz stranišča? (da ali ne?)
 Ali je narejen: *a)* iz zidnih opek?
b) iz kamenitih cevi?
c) iz drugih tvarin (asfalta, betona itd.)
- Vprašanje 20.** Ali spada k hiši kak vrt? (da ali ne?)
 (Kar se ujema, je podčrtati.) $\left\{ \begin{array}{l} \text{Ako da, ali samo predvrt?} \\ \text{Ali cvetnjak?} \\ \text{Ali koristen vrt? (zelinjak, sadovnjak, vinograd.)} \end{array} \right.$
- Vprašanje 21.** Ali je hiša zavarovana zoper škodo po ognju? (da ali ne?)

Vprašanje 22. Kako je prišla hiša v posest sedanjega lastnika:

(Kar se ujema, je podčrtati.)

{	(a) ali jo je zgradil?
	(b) " " " kupil?
	(c) " " " podedoval?
	(d) ali drugače?

Vprašanje 23.

	Številke		
	stanovišč	opravljenih prostorov	stanovišč v zvezi z opravljenimi prostori
1. prazno			
2. prazno, pa dano v najem			
3. zasedeno (se stanuje v njem)			

Ali so v hiši stanovišča, ki so določena za rabo samo v dobrem letnem času in katero številko imajo?

Vprašanje 24.

Ali je v hiši hišni oskrbnik ali vratar? (da ali ne?)
Ako da, ali more iz svojega stanovišča ali lože videti osebe, ki hodijo v hišo in iz nje? (da ali ne?)

Vprašanje 25.

Ali je prepovedano vzprejemati podnajemnike in posteljaše, absolutno? (da ali ne?)
Ali je potrebno za to posebno dovolilo lastnika hiše? (da ali ne?)

Vprašanje 26.

Koliko stranišč je v hiši?
Povejte številke stanovišč, za katera je določeno po eno skupno stranišče?
.
Koliko stranišč je določenih za opravilne prostore?
Ali je v hiši kako stranišče za splošno uporabo?

Na naslednje vprašanje je odgovoriti še-le, ko se je dovršila ovedba stanovišč:

Vprašanje 27.

Število izpolnjenih vpraševalnih pol za stanovišča:
" " " " " " opravilne prostore:
" " " " " " stanovišča v neposredni zvezi z opravljenim prostorom:

Datum

Da je ta pola po resnici izpolnjena, potrjuje:

Podpis (lastnika hiše ali njegovega namestnika):

Opomnja:
.
.
.

Navodilo

k vpraševalni poli za hiše.

a) Hišni posestnik ali njegov namestnik naj na odkazanih mu vpraševalnih polah za stanovišča in opravilne prostore, predno jih razdeli strankam hiše, vpiše ime mesta, ulico (trg), v kateri je hiša, njeno hišno številko, in pa številko stanovišča, oziroma opravilnega prostora. V priznanici za hišno najmarino se nahajajočo oštevilbo stanovišč je pridržati tudi tukaj.

b) Hišni posestnik ali njegov namestnik naj razdeli vpraševalne pole za stanovišča in opravilne prostore 29. dne decembra 1900. l. med vse stranke v hiši.

c) Pobirajo naj se vpraševalne pole za stanovišča in opravilne prostore hkratu, ko se pobirajo naznanilnice. Pri tem naj se hišni posestnik ali njegov namestnik prepriča, da so vse stranke svoje vpraševalne pole popolnoma izpolnile in podpisale, zlasti je pri tem paziti na to, da napovedi v razpredelih 1, 2 in 3 vprašanja 14 v vpraševalni poli za stanovišča in opravilne prostore povsem soglašajo z napovedmi v razpredelih 1, 2 in 3 v naznanilnici stanujočih strank.

d) Ako hišni posestnik ali njegov namestnik zapazi, da se je na vpraševalnih polah za stanovišča in opravilne prostore kaj izpustilo ali kaj napačnega vpisalo, naj takoj ukrene, da se potrebno dopolni, oziroma popravi.

e) Ako se katera stranka brani prevzeti vpraševalno polo za stanovišča in opravilne prostore ali je opustila oddati izpolnjeno vpraševalno polo o pravem času, opomniti je to v razpredelu za opomnje na vpraševalni poli za hiše.

f) Zbrane vpraševalne pole za stanovišča in opravilne prostore je potem urediti po vrsti števil in jih vložiti v vpraševalno polo za hiše; ako imajo opravilni prostori posebno oštevilbo, je vložiti najprej tiste vpraševalne pole, ki se nanašajo samo na stanovišča in potem tiste, ki se nanašajo samo na opravilne prostore; vpraševalne pole, ki se nanašajo na stanovišča v neposredni zvezi z opravilnimi prostori, je — ako je v hiši posebna oštevilba za stanovišča in posebna oštevilba za opravilne prostore — vložiti tam, kamor jih je šteti po oštevilni pridelitvi hiše.

g) Vpraševalno polo za hiše je potem vložiti v ovojno polo hiše (obrazec VIII) in jo z ostalimi obrazci ljudskega popisa vred oddati 5. dne januarja 1901. l. tistemu organu občinskega načelnštva, kateremu je naročeno prevzemati jih.

Dežela: Kraj:
 Politični okraj: Ulica ali trg:
 Krajna občina: Hišna št.:
 Ime hišnega lastnika:

VII.

Ovojna pola (zaznamek zbranih naznanilnic)

za kraje, v katerih je omejeno ovedati stanovališke razmere.

(Spiše naj jo hišni posestnik ali njegov namestnik.)

Navodilo.

- a) Hišni posestnik ali njegov namestnik naj na odkazanih mu naznanilnicah, predno jih razdeli stanujočim strankam, napiše ulico (trg), v kateri stoji hiša, številko hiše in pa stanovališča. Številke stanovališč, katere se rabijo v priznanci (fasiji) za hišno najmarino, naj se ohranijo tudi tukaj. Ako v dotičnem kraju ni hišne najmarine, naj se obdrži oštevilba stanovališč, ki je v hiši dosedaj bila v rabi; ako pa bi te oštevilbe ne bilo, oštevilijo se za popisovanje ljudstva s tekočimi števkami vsa stanovališča počenši od prizemlja, ali kjer se nahajajo tudi stanovališča v kleti, od kleti do najvišega nadstropja.
- b) Hišni posestnik ali njegov namestnik naj razdeli naznanilnice in navodilo, kako jih izpolnjevati (obrazec I. in III.) 29. dne decembra 1900. l. med vse stanujoče stranke v hiši.
- c) Če hišni posestnik sam v hiši stanuje, naj napolni naznanilnico tudi zase; ako stanuje v hiši edin, naj to potrdi na koncu svoje naznanilnice. (Prim. odstavek 7 v navodilu, kako napolnjevati naznanilnice, obrazec III.)
- d) Ako kaka stanujoča stranka obsega toliko oseb, da ne zadostuje ena naznanilnica za njih popis, rabiti je dve, ako treba tudi več naznanilnic, katere naj dá hišni posestnik ali njegov namestnik. V tem primeru je v razpredelu 26 naslednje tabele omeniti, koliko naznanilnic se je pri vsaki taki stanujoči stranki izpolnilo.
- e) Pobirajo naj se naznanilnice 3. dne januarja 1901. l. Pri tem naj se hišni posestnik ali njegov namestnik prepriča, da so vse stanujoče stranke svoje naznanilnice popolnoma izpolnile in podpisale, in naj takoj zaukaže dopolniti, kar bi še bilo treba.
- f) Pobiraje naznanilnice naj se hišni posestnik ali njegov namestnik prepriča tudi o tem, da so se naznanilnicam povsod prišli posnetki iz knjig rojstvenic ali poverjeni prepisi rojstnih listov, katere je po §. 19 predpisa o popisovanju ljudstva donašati za moške domače osebe, rojene v letih od 1881 vštévši do 1891.
- g) Zbrane naznanilnice naj se potem uredé po vrsti stanovaliških števk, in številke stanovališke naj se zaporedoma zapišejo v prvi razpredel nastopne tabele, in sicer tudi tedaj, kadar bi v stanovališču nikdo ne stanoval, ter se torej o njem ni izpolnila nobena naznanilnica — bodi si, da stanovališče sploh ni dano v najem, ali pa, da se uporablja samo za obrat kakega opravila. Na to naj se posamezni razpredeli nastopne tabele izpolnijo v zmislu podatkov, ki stojé na vnanji strani naznanilnic o sestavi stanujočih strank, o skupnem številu pričujočih oseb in pa o popisu stanovaliških razmer, pri čemer naj se napovedi v razpredelih 9 do 18, potem v 23 in 24 podajo s tem, da se v dotične razpredele zapiše številka 1.
- h) Ako bi v enem ali v več stanovališčih 31. dne decembra 1900. l. ne stanoval nihče — in sicer bodi si, da stanovališče ni dano v najem, ali da se uporablja samo za obrat kakega opravila — ali pa, ako bi v njem stanovalo samo aktivno vojaštvo, katerega ne popisujejo nevojaški organi, treba je

to v razpredelu 26 nastopne tabele izrečno povedati, vendar pa se popis stanovaliških razmer radi tega ne sme nikakor opustiti. Ako se dotični prostor za stanovanje uporablja samo za obrat kakega opravila, naj se to poočiti tako, da se zapiše v razpredel 25 številka 1.

- i) Napolnivši tabelo popolnoma, posneti je na njenem koncu spodaj vsote za vso hišo.
- k) Ako se katera stranka brani, prevzeti naznanilnico, ali ako opusti, oddati izpolnjeno naznanilnico o pravem času, omeniti je tudi to v razpredelu 26 nastopne tabele. Tamkaj je tudi opomniti, če se je v posameznih naznanilnicah zapazilo kaj nepravilnega.
- l) Naposled je treba sešiti vse naznanilnice z rojstnimi listi vred, ki so jim prišiti, ter jih položiti v to ovojno polo; na koncu te pole naj se izrečno potrdi, da se ni nobena stanujoča stranka izpustila, ter naj se pristavi datum in podpis. Vse naznanilnice z ovojno polo vred je oddati 5. dne januarja 1901. l. občinskemu načelniku ali organu, kateremu je naročeno, prevzemati jih.

Štev. stanovališča	Ime imetnika stanovališča	Število pričujočih oseb						Stanovališče je v										Stanovališče ima			Stanovališče se rabi		Opomnja		
		družinski udje stanovališkega imetnika	osebe v podnajemu	posteljaši	vsakovrstni služniki	gostje in druge osebe	Skupno število	v kleti (pod zemljo)	pri tleh (v prizemlju)	v visokem prizemlju	v polnadstropju (mezaninu)	1.	2.	3.	4.	5.	pod streho	sob	sobic (kabinetov)	predsobj	kuhinj	samo za stanovanje		tudi za opravilni obrat	samo za opravilni obrat
												nadstropju													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26

Opomnja. Obrazec VII ima 4 strani, katerih prva stran obsega napis, navodilo in začetek tabele (stran 330 in 331 državnega zakonika); naslednje tri strani obsegajo nadaljevanje tabele.

Dežela: Kraj:
 Politični okraj: Ulica ali trg:
 Krajna občina: Hišna št.:
 Ime hišnega lastnika:

VIII.

Ovojna pola

(zaznamek zbranih naznanilnic)

za kraje, v katerih se razširjeno ovedajo stanovališke razmere, in pa za kraje, v katerih se sploh ne ovedajo stanovališke razmere.

(Spiše naj jo hišni posestnik ali njegov namestnik.)

N a v o d i l o.

- a) Hišni posestnik ali njegov namestnik naj na odkazanih mu naznanilnicah, predno jih razdeli stanujočim strankam, napiše ulico (trg), v kateri stoji hiša, številko hiše in pa stanovališča. Številke stanovališč, katere se rabijo v priznanici (fasiji) za hišno najmarino, naj se ohranijo tudi tukaj. Ako v dotičnem kraju ni hišne najmarine, naj se obdrži oštevilba stanovališč, ki je v hiši dosedaj bila v rabi; ako pa bi te oštevilbe še ne bilo, oštevilijo se za popisovanje ljudstva s tekočimi številkami vsa stanovališča počenši od prizemlja, ali kjer se nahajajo tudi stanovališča v kleti, od kleti do najvišega nadstropja.
- b) Hišni posestnik ali njegov namestnik naj razdeli naznanilnice in navodilo, kako jih izpolnjevati (obrazec II in III), 29. dne decembra 1900. l. med vse stanujoče stranke v hiši.
- c) Če hišni posestnik sam v hiši stanuje, naj napolni naznanilnico tudi zase; ako stanuje v hiši edin, naj to potrdi na koncu svoje naznanilnice. (Prim. odstavek 7 v navodilu, kako napolnjevati naznanilnice, obrazec III).
- d) Ako kaka stanujoča stranka obsega toliko oseb, da ne zadostuje ena naznanilnica za njih popis, rabiti je dve, ako treba tudi več naznanilnic, katere naj dá hišni posestnik ali njegov namestnik. V tem primeru je v razpredelu za opomnje v naslednji tabeli omeniti, koliko naznanilnic se je pri vsaki taki stanujoči stranki napolnilo.
- e) Pobirajo naj se naznanilnice 3. dne januarja 1901. l. Pri tem naj se hišni posestnik ali njegov namestnik prepriča, da so vse stanujoče stranke svoje naznanilnice popolnoma izpolnile in podpisale in naj takoj zaukaže dopolniti, kar bi še bilo treba.
- f) Pobiraje naznanilnice naj se hišni posestnik ali njegov namestnik prepriča tudi o tem, da so se naznanilnicam povsod prišli posnetki iz knjig rojstvenic ali poverjeni prepisi rojstnih listov, katere je po §. 19 predpisa o popisovanju ljudstva donašati za moške domače osebe, rojene v letih od 1881 vštrevši do 1891.
- g) Zbrane naznanilnice naj se potem uredé po vrsti stanovaliških števil, in številke stanovališke naj se zaporedoma zapišejo v prvi razpredel nastopne tabele, in sicer tudi tedaj, kadar bi v stanovališču nikdo ne stanoval ter se torej o njem ni izpolnila nobena naznanilnica, — bodi si, da stanovališče sploh ni dano v najem, ali pa, da se uporablja samo za obrat kakega opravila. Na to se izpolnijo razpredeli nastopne tabele. Na koncu razpredela gledé skupnega števila pričujočih oseb je spodaj posneti vsoto za vso hišo.
- h) Ako bi v enem ali v več stanovaliških 31. dne decembra 1900. l. ne stanoval nihče — in sicer bodi si, da stanovališče ni dano v najem, ali da se uporablja samo za obrat kakega opravila — ali pa, ako bi v njem stanovalo samo aktivno vojaštvo, katerega ne popisujejo nevojaški organi, treba je to v razpredelu za opomnje v nastopni tabeli izrečno povedati.

IX.

Z a p i s n i c a

za popis prebivalcev in najvažnejših domačih koristnih živali po stanju 31. dne
decembra 1900. l.

[Zapisnica, katere ne izpolnjujejo stranke, ampak popisni uradnik, obsega iste razpredele kakor naznanilnica II s tem razločkom, da je razpredel 1 razdeljen v zapisnici v razpredela 1 a in 1 b, izmed katerih nosi razpredel 1 a napis: „Številka stanovališča“, razpredel 1 b pa napis: „Tekoče število oseb, spadajočih k vsaki stanujoči stranki“ (odstavek 11 v navodilu). Razen tega se zapisnica razločuje od naznanilnice II — ne gledé na drugačen naslov — tudi s tem, da naj pri nji odpadejo opomnje, katere stojé na čelu tabele v naznanilnici II, ter na koncu imenovane naznanilnice pridejani potrdilni pristavek, in pa s tem, da na zapisnici odpade oznamenilo: „Štev. stanovališča“, ki je v nadpisu naznanilnice II, in da naj se tamkaj se nahajajočemu oznamenilu „Krajna občina“ pristavi beseda „(graščina)“.]

X.

Navodilo

kako izpolnjevati zapisnico.

V zapisnico je vpisati vse osebe, ki stanujejo v hiši, po redu stanujočih strank in po določilih odstavka 12 v tem navodilu. Stanujoče stranke sledijo druga drugi po vrsti stanovaliških števil. Ako še ni oštevilbe stanovališč, jo je v namen popisa napraviti od prizemlja, ali kjer so stanovališča v kleti, od kleti do najvišega nadstropja.

Posamez živeče osebe, ki imajo lastna stanovališča, smatrajo se za posebne stanujoče stranke. Tiste stranke najemnice, ki imajo v hiši samo opravilnico ali delavnico, toda tam ne stanujejo, naj se ravno zato ne smatrajo za stanujoče stranke.

Kadar obsega hiša toliko oseb, katere je šteti, da v zapisnici predtiskane vrste ne zadostujejo več, tedaj je uporabiti dve, ali ako treba, še več zapisnic.

Ako bi se v kakem stanovališču 31. dne decembra 1900. l. ne stanovalo, je stanovališče vendar zapisati s številko v zapisnico, in to okolnost je posebno poodčititi s pristavkom opomnje „se ne stanuje“ v razpredelu 2.

Ako bi kaka hiša ne imela številke, česar ni pričakovati, naj se popisovalni komisar nemudoma obrne do župana, ki naj takoj odredi oštevilbo in obvesti o tem popisovalnega komisarja.

Ker se po predpisu o popisovanju ljudstva aktivno vojaštvo popisuje po vojaških oblastvih, zato zapisnica ni namenjena za popis aktivnega vojaštva.

Odstavek 1. { Tiste osebe, katere je prištevati aktivnemu vojaštvu, ki se kakor imetniki stanovališča, kakor družinski udje ali deležniki stanovališča vzprejemajo v zapisnico, naj se vpisujejo z imenom in značajem samo v razpredel 2, v naslednjih razpredelih 3—31 pa za te osebe ni ničesar vpisati.

Odstavek 2. { Aktivnemu vojaštvu se prištevajo vse osebe, nahajajoče se v staležu c. in kr. vojske, v c. in kr. vojni marini, v c. kr. deželni brambi in v kraljevi ogrski deželni brambi (častniki vojaškega staleža, duhovniki, avditorji, zdravniki, krdelni računarji, uradniki, v noben činovni razred uvrščene, gažo prejemajoče osebe ter moštvo), ki so v trajni ali začasni vojaški službi ali so časno na dopustu; od gažo prejemajočih oseb tudi tiste, ki so na dopustu s čakarino ali brez pristojbine. Za časno na dopustu veljajo tiste osebe v staležu c. in kr. vojske, v c. in kr. vojni marini, v c. kr. deželni brambi in v kraljevi ogrski deželni brambi, katerim se je dovolil dopust z omejenim časom, in ki se morejo o tem izkazati v tuzemstvu z dovolilom dopusta (dopustnico), v inozemstvu pa s potnim listom.

Odstavek 1.

Določilo, katere stranke je vzprejeti v zapisnico in njih red.

Odstavek 2.

Kdaj je rabiti več nego eno naznanilnico.

Odstavek 3.

Stanovališča, v katerih se ne stanuje.

Odstavek 4.

Določilo za primer, da hiša nima številke.

Odstavek 5.

Popisovanje aktivnega vojaštva po vojaških oblastvih, in predpis za slučaj, ako je aktivne vojaške osebe imenovati v zapisnici.

Opozarja se, da pripadajo vojaški oddelki konjarskih zavodov, vojaški stražni oddelek za c. kr. civilne sodnije na Dunaju in vojaški policijski stražni oddelek zvezi c. in kr. vojske.

Aktivnemu vojaštvu se torej ne prištevajo:

Odstavek 2. Vse osebe, ki so v vojstvu, vojni marini in v obeh deželnih brambah in ki so v neaktivnem razmerju, to je trajno na dopustu, v neaktivni rezervi, deželni brambi, nadomestni rezervi ali pomorski brambi; nadalje vojaške osebe, ki so v pokoju ali v razmerju izven službe, tiste osebe oskrbovalnega staleža invalidov, ki živé zunaj vojaških invalidnic, končno vojaški in brambovski penzionisti.

Častniki in moštvo orožništva se štejejo kakor civilne osebe.

Vse vojaške osebe, ki pripadajo neaktivnemu staležu, in pa orožništvo imajo gledé izpolnitve zapisnice isto obveznost kakor civilne osebe.

Odstavek 6.
Nepričujoče stanujoče stranke.

Gledé nepričujočih stanujočih strank naj se potrebna pojasnila zahtevajo od hišnega posestnika ali njegovega namestnika. Ako o takih strankah ni razen njih imena dobiti drugačnih poizvedeb, naj se to zapiše v zapisnici.

Odstavek 7.
Popisovanje oseb, ki imajo stanovališča na različnih krajih.

Tiste stanujoče stranke, ki imajo stanovališča na različnih krajih, ki prebivajo na pr. po leti na kmetih, po zimi pa v mestu, naj se popisujejo samo v tistem stanovališču, v katerem so bivale 31. dne decembra 1900. l.

Odstavek 8.
Vpogled v potrebne listine; rojstne liste za moške domačince, rojene v letih od 1881—1891 je prišiti.

Popisovalni komisar ima pravico vpogledati v listine, potrebne za izpolnitev zapisnice (krstne in poročne liste, domovnice, poselske knjižice, potne moči liste itd.) in jih je popisovalnemu komisarju pokazati na njegovo zahtevo.

Za tiste moške domačince, ki so rojeni v letih od 1881. do vštevši 1891. l. je prišiti vsaki zapisnici, v kateri se tak domačinec prvič nahaja pri ljudstvenem popisovanju tistega kraja, posnetek iz rojstne knjige ali poverjen prepis rojstnega lista o tem domačincu.

Za domačince je šteti tiste osebe, ki imajo svoje domovinstvo v ozemlju dežel, zastopanem v državnem zboru (na Češkem, v Galiciji, v Dalmaciji, v Avstriji pod Anizo, v Avstriji nad Anizo, na Salcburškem, Moravskem, Sleškem, v Bukovini, na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Tirolskem, Predarelskem, v Trstu z okolico, na Goriškem in Gradiščanskem, v Istri).

Odstavek 9.
Izpolnjevanje zapisnice se je držati natanko staleža dne 31. decembra 1900. l.

Ker morajo, da ne bode dvakratnega popisa in drugih napačnosti, podatki, katere je vzprejemati v zapisnico, ustrezati natanko določenemu času, in se je zato ljudstveni popis zaukazal po staležu 31. dne decembra 1900. l., ozirati se je izpolnjevanje razpredelke zapisnice vedno na ta dan; otroka na pr., ki se je rodil po tem dnevu in pred izpolnitvijo zapisnice, ni vzprejeti v zapisnico; človeka, ki je umrl po 31. dnevu decembra 1900. l. in pred izpolnitvijo zapisnice, pa je vpisati v zapisnico in ga popolnoma popisati; človek, ki je bil deležen stanovališča 31. dne decembra 1900. l., a tisti dan, ko se je izpolnila zapisnica, ni bil pričujoč, naj se ne oznameni za nepričujočega, ampak za pričujočega.

Ko so vse osebe, katere je šteti, vpisane in popisane v zapisnici, naj popisovalni komisar vpise v razpredelkih 25 in 26 zapisnice sešteje in spodaj postavi skupno vsoto, ki se pokaže iz obeh teh vsot (skupno vsoto pričujočih). Ako se je za kako hišo moralo uporabiti več zapisnic (odstavek 2), naj se skupna vsota postavi na poslednjo zapisnico.

Odstavek 10.

Ovedba in napoved skupne vsote pričujočih prebivalcev.

Izpolnjevanje posamezne razpredelke v zapisnici se je držati natančno naslednjih določil:

K razpredelu 1 (porazdeljenemu v 1a in 1b). V razpredel 1a je vpisati v hiši se nahajajoča stanovanlišča s števkami v aritmetičnem redu; v razpredel 1b je zapisati k posameznim stanujočim strankam spadajoče osebe v tekočem redu po številkah tako, da se pri vsaki posamezni stanujoči stranki začne znova z 1. Za podatke o vsaki posamezni osebi je določena tista vrsta, ki spada k dotični številki.

Odstavek 11.

Številka stanovanlišča in tekoče število oseb, pripadajočih vsaki stanujoči stranki.

Ako sta v kakem stanovanlišču, ki ima eno samo stanovanliško številko, nameščeni dve gospodarstvi, povsem neodvisni drugo od drugega, ali več, je tekoči številki udov na drugem mestu zapisanega gospodarstva pristaviti črko *a* (torej na pr. 6 *a*, 7 *a*, 8 *a* itd.) oziroma pri udih gospodarstva, zapisanih na tretjem mestu, črko *b* (torej n. pr. 10 *b*, 11 *b*, 12 *b* itd.).

K razpredelu 2. V ta razpredel naj se vpišejo po naslednjem redu:

Odstavek 12.

Ime in red vpisov.

1. imetnik stanovanlišča;

2. žena njegova;

3. vsi sinovi in vse hčere, ki se udeležujejo stanovanlišča;

4. tisti sinovi in tiste v samskem stanu bivajoče hčere, ki se ne udeležujejo stanovanlišča in kar jih še ni samopravnih (doletnih ali za doletne spoznanih), tudi če so z doma za dalje časa (trajno), na pr. v študijah, za posle, na potovanju, v aktivni vojaški službi itd.;

5. drugačni stanovanlišča se udeležujoči sorodniki, posvačenci ali drugi družinski udje;

6. časno pričujoči gostje, in to družinski udje in pa druge osebe;

7. osebe, ki so z imetnikom stanovanlišča v honorarnem ali plačilnem razmerju in se udeležujejo stanovanlišča, kakor na pr. odgojitelji, odgojiteljice, posli in pomožni delavci (rokodelski pomočniki, komiji, učenci itd.);

8. stranke podnajemnice, posteljaši (prenočevalci) i. e. s svojimi ljudmi in kakimi posli, v istem redu in držeč se istih določil, kakor pri glavni stranki. Za podnajemnike je pri tem smatrati tiste osebe, ki so od imetnika stanovanlišča prevzele v podnajem določen, prostorno omejen del stanovanlišča (sobo, kabinet itd.), za posteljaše (prenočevalce) pa je smatrati take osebe, katerim je za odplačilo odkazana samo postelja.

Za vpis oseb aktivnega vojaštva v razpredel 2 veljajo opazke, podane v odstavku 5, alineja 1.

Od sodno ločenih zakoncev naj se zakonska polovica, ki se ne udeležuje stanovišča; z otroci vred, ki so ji sodno priznani, ne vzprejema v zapisnico.

Osebe, ki se navadno udeležujejo stanovišča glavne stranke ali podstranke, naj se v zapisnico vzprejemajo tudi tedaj, ako so časnó nepričujoče, n. pr. na potovanju, v bolnici i. e.

Tukaj navedenega reda vpisov se mora držati vsaka stanujoča stranka, torej tudi tedaj, kadar sta v kakem stanovišču, ki ima samo eno številko, dve drugo od drugega povsem neodvisni gospodarstvi ali več. (Prim. odstavek 11.)

Odstavek 13.

Razmerje k imetniku stanovišča.

K razpredelu 3. Tukaj je natančno povedati sorodstvo ali drugačno razmerje med posameznimi osebami, navedenimi v razpredelu 2, in pa med imetnikom stanovišča. Tega je oznameniti za „imetnika stanovišča.“ Pri drugih osebah je povedati, ali mu je žena, sin, hči, oče, mati, brat, sestra itd.; ali je ta oseba njegov gost, ali pa pri njem v oskrbi ali na hrani, ali v mezdnem ali služabnem razmerju, n. pr. za odgojitelja, pomočnika, posla itd. ali je ta oseba podnajemnik, posteljaš itd. pri imetniku stanovišča, ali spada li k stranki podnajemnici. V poslednjem slučaju je povedati njeno razmerje k podnajemniku prav tako, kakor je to zaukazano za glavno stranko, torej na pr. sestra, sin podnajemnika.

Stanovnike kakega zavoda za skupno bivanje je oznameniti po značaju tega zavoda za gojence, samostanščake, bolnike, jetnike, goste (hotelske, gostilniške itd.)

Odstavek 14.

Spol.

K razpredelu 4 in 5. Za vsako v razpredelu 2 zapisano moško osebo je v razpredelu 4, za vsako žensko osebo pa v razpredelu 5 postaviti številko 1.

Odstavek 15.

Datum rojstva.

K razpredelu 6, 7 in 8. Ako bi ne bilo moči rojstnega dne, meseca ali rojstnega leta natančno povedati, podati je kar se dá približno rojstni dan, oziroma mesec in leto rojstva.

Odstavek 16.

Kraj rojstva.

K razpredelu 9. Za osebe, ki so rojene v kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru, je povedati poleg rojstnega kraja tudi politični okraj in deželo; za osebe, ki so rojene v deželah ogrske krone, je navesti rojstni kraj, komitat in deželo, v kateri leži ta komitat: Ogrsko, Hrvaško-Slavonsko, ali Reka in njen okoliš. Za osebe, rojene v Bosni in Hercegovini, je povedati poleg rojstnega kraja dotično okrožje in ti deželi. Za osebe, rojene v inozemstvu, je povedati rojstni kraj, upravni okraj (vladni okraj, departement itd.) in državo rojstva na pr. Bavarsko, Francosko itd.

Odstavek 17.

Domovinstvo in državljanstvo.

K razpredelu 10. Na podstavi §. 14 v predpisu o popisovanju ljudstva naj se za domače v krajni občini, kateri pripada kraj, vpišejo ne samo tisti, ki imajo tam svoje domovinstvo (domovinsko pravico), ampak tudi tisti tam pričujoči avstrijski državljani, o katerih ni znano, v kateri občini imajo po domovinskem zakonu domovinsko pravico. Pri osebah z neznano domovinsko pravico, pri katerih je, kakor gori rečeno, v razpredelu 10 vpisati občino njih bivališča, naj se za imenom te krajne občine pristavijo besede „po §. 14 predpisa o popisovanju ljudstva“. Ako ima oseba, katera se popisuje, domovinstvo v kaki drugi občini ozemlja, zastopanega v državnem zboru, povedati je poleg domovinske občine tudi politični okraj in deželo.

Ako dotična oseba pripada deželam ogrske krone, naj se navede komitat ter pove, ali ima ta oseba svoje domovinstvo na Ogrskem, na Hrvaško-Slavonskem, ali na Reki in v njenem okolišu. Ako dotična oseba spada v Bosno ali Hercegovino, povedati je ti deželi in ob enem dotično okrožje domovinskega kraja. Pri inozemcih je navesti inozemsko državo, n. pr. Bavarsko, Francosko itd. in poleg tega še dotični upravni okraj (vladni okraj, departement itd.) domovinskega kraja.

K razpredelu 11. Tukaj je povedati, ali je oseba rimsko-katoliška, grško-združena, armensko-združena, staro-katoliška, grško-vzhodna, armensko-vzhodna, evangeljska avgsburškega veroizpovedanja (luteranska), evangeljska helveškega veroizpovedanja (reformirana), hernhutska, angličanska menonitska, unitarska, lipovanska, izraelska, mohamedanska itd. ali pa brez veroizpovedanja.

Odstavek 18.

Véra.

K razpredelu 13. Ta razpredel je izpolniti samo za pripadnike ozemlja, zastopanega v državnem zboru. Za vsako tako osebo naj se pove jezik, katerega rabi v navadnem občevanju, vsekakor pa samo eden izmed tu imenovanih jezikov, in to: nemški, češki-moravski-slovaški, poljski, maloruski, slovenski, srbski-hrvaški, italijanski-ladinski, rumunski, madjarski (ta samo v Bukovini). Da se poistini, katerega teh jezikov je označiti za občevalni jezik oseb, ki jih je vpisati, naj popisovalni komisar vpraša rodbinskega glavarja in naj se ogiba vsake zmote s tem, kako vpraša, in pa vpliva na odgovor na to vprašanje.

Odstavek 19.

Občevalni jezik

Za osebe, katere zavoljo svoje mladosti, zavoljo telesne napake ali zavoljo popolnega nedostatka duševnega razvoja prav za prav ne rabijo nobenega jezika, naj se izmed gori imenovanih občevalnih jezikov zapiše tisti, katerega je z ozirom na razmere šteti za občevalni jezik takih oseb, in kakor ga povedo njih roditelji ali njihovi namestniki.

K razpredelu 14. Glavni poklic, ali za osebe, ki imajo samo en poklic, edini poklic, je tisti, na katerem sloni poglavitno stan v življenju in od katerega izvira dohodek ali vsaj njega večji del. Povedati ga je za vse osebe, ki imajo posla v kakem določenem poklicu ali dohodku, tako natančno, kakor moči, da se more prebivalstvo pravilno in natanko porazdeliti po vrstah poklica. Zato se je tukaj izogibati vseh izrazov, ki oznamenjajo le poklic v obče, in povedati je vedno vrsto poklica, iz katere prihaja dohodek.

Odstavek 20.

Vrsta glavnega poklica.

Povedati je torej na primer:

Za osebe, ki delujejo kakor lastniki, nameščenci, uradniki, zakupniki, posli, dninarji ali kako drugače, zlasti v kmetijstvu, kmetijstvo, — ako zlasti v gozdarstvu, gozdarstvo. Popisovalni komisar naj vpraša vse industrijske in kmetijske dninarje, ali so lastniki ali zakupniki kakega kmetijskega obrata, in ako se to potrdi, naj vsakokrat po posebnem primeru opravi vpis v razpredelu 14 in 15 (glavni poklic) ali 16 in 17) (postranski zaslužek).

Prav tako naj popisovalni komisar vpraša tudi vse kmetijske posle, ali uživajo kako deputatno zemljo; ako se to potrdi, je potem vedno razpredele postranskega zaslužka (16 in 17) v zmislu primerno izpolniti in gledati je na to, da se imena teh deputatnikov označijo v razvidnici hiše, v kateri stanujejo (obrazec XIII b).

Nadalje je na pr. povedati za obrtnike, tvorničarje, rokodelce, trgovce (in njih osebje: prodajalce, blagajnike, komptoariste itd.) nadalje njih pomočnike, delavce, učence in dninarje — posebno vrsto (način in vrsto) rokodelstva, fabrikacije, trgovine ali drugega obrta, ki ga izvršujejo. Izrazi, kakor tvorničar, trgovec, delavec itd. torej ne zadoščajo, temveč povedati je vedno vrsto, stroko, kakor n. pr. tvornica za nogavice, predilnica za bombaž, trgovina z materijalnim blagom, bančno opravilo, zavarovalno opravilo, konfekcija za obleke, železniška, pristanska, kanalska dela. Posebno je paziti na to, da se za vsako osebo, ki deluje v kakem rokodelstvu, natančno pove to rokodelstvo; tako je mizarje, ključavničarje itd. označiti za mizarje, ključavničarje, tudi ako delujejo v kaki pivovarni, papirnici ali katerem koli zavodu;

za javne uradnike in druge javne nameščence posebno službeno stroko njih uporabe, kakor c. kr. državni uradnik, komunalna uprava, deželna uprava, c. kr. notarijat itd.;

za tiste, ki imajo takozvane svobodne poklice, posebno vrsto poklica: kakor odvetništvo, zdravnik, slikar, kipar; pri tem je umetnike, ki so slikarji ali kiparji, vrhu tega označiti za umetnike;

za osebe, ki služijo, natančno vrsto njih uporabe, torej: ali za domače delo (na pr. vratar, hišnik) ali za osebne službe (v kaki rodbini, oziroma pri posameznih osebah n. pr. sluga, hišna itd.) ali za kmetijstvo, za trgovino, gostilno ali za kak drug obrt;

za dninarje z menjajočim se opravilom je povedati samo tisto vrsto poklica, v katerem delajo ob času popisovanja (31. dne decembra 1900. l.); ako ob tem času niso imeli dela, povedati je tisto vrsto poklica, v kateri so v zadnjem času predvsem imeli opraviti.

Osebe, ki bivajo v bolnicah, porodilnicah in najdeniških zavodih, v blaznicah, in pa v kaznilnicah in jetnišnicah ter drugih zapornicah, naj se v razpredel 14, eventualno tudi v razpredel 15 zapišejo po kategoriji svoje samo časno ustavljene zaslужnosti, kakor je katera zabeležena v zapisih dotičnega zavoda za stan ali posel.

Za osebe brez določenega poklica*) je povedati način, kako dobivajo svoj živež, n. pr. kot rentniki, zasebniki, hišni posestniki, pokojninci, nadarbinarji, kotarji, preužitkarji, prejemniki podpor itd., — odpuščene vojaške osebe in uradnike je poočititi s pristavkom: i. s., v d. ali v p.

Osebe, ki se še-le pripravljajo za poklic, je izkazati za učence (oziroma učenke) ali dijake.

Za žene, druge ženske rodbinske ude, otroke in druge osebe, ki so deležne stanovališča, je v razpredelu 14 povedati poklic, ako same redno opravljajo kako zaslужnost, ki bistveno prispeva k njihovi prehrani; ako rodbinskemu poglavarju redno pomagajo v njegovem poslu, je tukaj povedati vrsto poklica rodbinskega poglavarja. Oskrbovanja svojega gospodinjstva ni smatrati za zaslужnost.

Samo ako za kako osebo ne pristoja nobena spredaj oznamenjenih napovedi poklica, je razpredel 14 izpolniti s črto počez.

Odstavek 21.

Stan v glavnem poklicu.

K razpredelu 15. Tukaj je za vsako osebo, ki je v razpredel 14 zapisana s kakim glavnim poklicom, povedati stan v glavnem poklicu, namreč

*) Za osebe brez določenega poklica je posebno smatrati: rentnike, zasebnike, hišne posestnike itd., potem žene, ženske rodbinske ude, otroke in druge stanovališča se udeležujoče osebe, ako je njih zaslужnost samo postranska.

razmerje v posesti, službi in delu tako, da se more iz tega natančno spoznati, ali je dotičnik (ali dotičnica):

Samostojen, oziroma vodja opravila (navesti bi torej bilo n. pr. lastnik, solastnik, posestnik, zakupnik, mojster, ravnatelj, upravnik, odvetnik, zdravnik, notar itd.);

ali spada k pisarni ali opravnemu osebju (navesti bi torej bilo n. pr. koncipijent, solicator, upravnik, nadzornik, prokurist, knjigovodja, računar, blagajnik, poslovodec, obratni uradnik itd.);

ali je v kakem drugem delovnem, oziroma službenem razmerju (navesti bi torej bilo n. pr. pomočnik, pomagač, učenec, tvorniški delavec, pomožni delavec, rudar, trgovski služabnik, prodajalec, natakar, dninar, raznašalec, kočijaž, voznik, hlapec, hišni hlapec, dekla, kuharica, sobarica itd.).

Za javne uradnike države, deželne ali komunalne uprave je tukaj vselej povedati tudi posebni čin, stan v službeni vrsti (n. pr. okrajni komisar, finančni koncipist, magistratni svetnik itd.).

Za osebe, ki so deležne stanovališča rodbinskega glavarja in mu redoma pomagajo v njegovem poklicu kakor pomožne osebe, je v razpredelu 15 zapisati „pomaga“. Postranske ali samo izjemne pomoči pa se tukaj ne upoštevajo.

K razpredelu 16 in 17. V ta dva razpredela je vpisati podatke za tiste osebe, ki poleg svojega glavnega poklica ali brez določenega poklica*) samo postransko, bodisi ob času popisovanja ali ob kakem drugem letnem času, opravljajo kako zaslužnost, na kateri sloni znaten del njih skupnega dohodka. Podatki morajo v takem primeru prav tako natančno označiti vrsto in stan poklica v postranskem dohodku, kakor gledé glavnega poklica.

Za vse osebe, ki nimajo postranskega pridobitka, je v razpredelih 16 in 17 vpostaviti črto počez.

K razpredelu 18, 19 in 20. Za tiste, ki so v kakem obrtu, industrijskem ali trgovinskem obratu samostojni, in pa ravnatelje, upravnike ali drugačne opravilne voditelje takih obratov je vsakikrat po posebni vrsti izvrševanja obrata izpolniti razpredel 18 ali 19 ali 20. Pri mešanih obratih, ako se torej obrat izvršuje tako hodé od kraja do kraja (razpredelek 18) kakor na kakem stalnem obratovališču (razpredelek 20), ali tako v hiši naročnikov za plačo (razpredelek 19) kakor na kakem stalnem obratovališču (razpredelek 20), odloča tista oblika obrata, v kateri je težišče obrata. V takih primerih torej ni opraviti dveh vpisov (v razpredelku 18 in 20 ali v razpredelku 19 in 20), temveč vedno samo enega, in to tistega, ki ustreza najpoglavitejši obliki obrata.

K razpredelu 18. Tukaj je za tiste, ki so v kakem trgovinskem ali drugačnem obrtnem obratu samostojni, ako svojega obrata ne izvršujejo v kaki stalni delavnici ali v kaki prodajalni, temveč hodé okoli kakor krošnjar, firant i. e., vpisati: da; to pa naj se zgodi samo za take osebe, ki svoj posel same opravljajo hodé okoli na pr. kakor piskro- ali loncevezci, brusači itd., ne pa za tiste, ki prodajajo blago po krošnjarijih (na pr. prodajalci podob iz

Odstavek 22.

Postranski zaslužek.

Kako se izvršuje obrt, industrijski ali trgovinski obrat.

Odstavek 23.

Samostojni obrat, izvrševan hodé od kraja do kraja.

*) Za osebe brez določenega poklica je posebno smatrati: rentnike, zasebnike, hišne posestnike itd., potem žene, ženske rodbinske ude, otroke in druge stanovališča se udeležujoče osebe ako je njih zaslužnost samo postranska.

mavca); prav tako naj se ne izkažejo za krošnjarje: šivilje, sedlarji itd., ki delajo v hiši naročnikov za plačo in za katere je določen razpredel 19.

V vseh primerih, v katerih se na vprašanje v razpredelku 18 odgovarja z **da**, je tudi še povedati, ali se ta obrat izvršuje v glavnem poklicu (razpredel 14) ali v postranskem zaslužku (razpredel 16). Za okrajšavo naj se zato vpišejo za glavni poklic črki *GP (HB)* in za postranski zaslužek črki *PZ (NE)*. Ako je torej primer takega izvrševanja obrata v glavnem poklicu, je vpisati: da *GP*, ako pa v postranskem zaslužku: da *PZ*.

Odstavek 24.

Samostojni obrat, izvrševan v štiri.

K razpredelu 19. Ta razpredel je določen za tiste samostojnike v kakem trgovinskem ali drugačnem obrtnem obratu, ki opravljajo v hiši naročnikov za plačo obrtno delo. Kdor torej kakor samostojnik kako opravilo ali obrt tako izvršuje, za tega je razpredel izpolniti z **da**.

V vseh primerih, ako se na vprašanje v razpredelu 19 odgovarja z **da**, je tudi še povedati, ali se obrt izvršuje v glavnem poklicu (razpredel 14) ali v postranskem zaslužku (razpredel 16). Za okrajšavo naj se zato vpišejo za glavni poklic črki *GP* in za postranski zaslužek črki *PZ*. Ako je torej primer takega izvrševanja obrata v glavnem poklicu, je vpisati: da *GP*, ako pa v postranskem zaslužku: da *PZ*.

Odstavek 25.

Samostojni obrat na stalnem obratovališču.

K razpredelu 20. Za vse samostojnike v kakem obrtu, industrijskem ali trgovinskem obratu, za vse imetnike prevoznih podjetij, in pa ravnatelje, upravnike ali drugačne opravilne voditelje takih obratov je izpolniti razpredel 20, ako se ni na vprašanja v razpredelu 18 ali 19 odgovorilo z **da**. Ako nimajo svojega opravilnega prostora (na pr. pri samostojnih agentih), velja stanovališče za obratovališče.

V vseh primerih, ako se na vprašanje v razpredelu 20 odgovarja z **da**, je na ozadnji strani zapisnice v zato določenem oddelku pod „naslovi stalnih obratovališč“ zapisati naslov obrata. Za naslov naj velja tukaj vedno sedež obrata, od koder se v istini vodi.

Ako je kdo imetnik ali ravnatelj, upravnik ali voditelj več takih obratov, zapisati je naslove vseh teh obratov. Pri vsaki napovedi naslova naj se, ako se izvršuje izkazani obrat v glavnem poklicu, v razpredelu 7 vpiše „**da**“, ako pa se izvršuje v postranskem zaslužku, pa v razpredelu 8 tega oddelka, na vprašanje v razpredelu 9 pa je posebej odgovoriti.

Odstavek 26.

Ime in naslov delodavca.

K razpredelu 21. V prvem oddelku tega razpredela je za vse, ki imajo delo v kakem obrtu, industrijskem ali trgovinskem obratu (trgovinski nameščenci, nameščenci in delavci vsake vrste, in pa obrtniški posli in dninarji), navesti ime delodavca in pa naslov tiste hiše, od koder imetnik obrata ali voditelj istinito vodi tisti obrat, v katerem ima dotičnik(ca) sedaj (t. j. dne 31. decembra 1900. l.) delo; torej naslov delavnice, tvornice, pisarne, prodajalne, komptoarja itd. To velja tudi za rodbinske ude delodavca, ako imajo ti udje kakor nameščenci, delavci ali drugače kakor delojemniki delo v obrtnem obratu rodbinskega glavarja.

V vseh primerih, v katerih se nahaja poseben podpis firme, je tudi njo izkazati.

Naslovu hiše je še razen tega pristaviti opomnjo „*GP*“, ako se tiče ta naslov delodavca glavnega poklica, in opomnjo „*PZ*“, ako se tiče ta naslov delodavca postranskega zaslužka. Ako ima oseba, ki ima tako delo, v glavnem

poklicu ali v postranskem zaslužku več delodavcev, je navesti samo ime in naslov najpoglavitejšega delodavca. Za osebe, ki glavnega poklica, navedene v razpredelu 14 in 15, dne 31. decembra 1900. l. niso zato izvrševale, ker so bile o tem času brez dela, brez službe, je tako v razpredel 21 kakor 22 vpostaviti ničlo.

V drugem oddelku razpredelka 21 je kolikor moči natančno navesti vrsto obrta, oziroma trgovskega opravila, obratne stroke delodavca, imenovanega v prvem oddelku razpredela 21. N. pr. tvornica za olje, pivovarna, spediter, trgovec s podobami, krčmar, družba za vožnje z omnibusi itd.

Vrsta obrta, trgovskega opravila, obratne stroke delodavca.

Ako navadno oznamenilo ne zadošča, da se poodčiti posebna vrsta, določiti jo je natančneje imenovaje najpoglavitejše predmete obdelovanja ali izdelave ali trgovine ali kako drugače n. pr. tkanje svilenih trakov, tiskanje bombaževine, apretura platnenih tkanin, izdelava kovinskega galanterijskega blaga, tvornica šivalnih strojev, tvornica lokomotiv, trgovina z usnjenim galanterijskim blagom itd.

Posebno je paziti na to, da se tudi v tem razpredelu vsakemu vpisu pristavi opomnja *GP* ali *PZ*, kakor se vpis nanaša na glavni poklic (*GP*) ali postranski zaslužek (*PZ*).

K razpredelu 22. Za delavišče, oziroma delavnico je smatrati tukaj vse prostornosti, kjer se sè strani delodavca izvršuje kak obrt, industrijski ali trgovinski obrat; torej tudi vsa stavbišča, tvorniške prostore in druge delovne prostore, žitnice, zaloge, opravilne in pisalne izbe, ladje ali druga vozila, hleve in kolnice.

Zato je n. pr. za kočijaže kake družbe za vožnjo z omnibusi na vprašanje v razpredelu 22 odgovarjati vselej z „da“.

Ako se menja opravilo tako, da dela kdo včasih na delavišču, v delavnici delodavca, včasih pa v svojem stanovališču, tedaj je na vprašanje, stavljeno v razpredelu 22, samo tedaj odgovoriti z „ne“, če se presežno več del dela vrši v lastnem stanovališču.

Za osebe brez poklica, oziroma brez dela je (glej odstavek 26 v navodilu) v razpredelu 22 vpostaviti ničlo.

K razpredelu 23 in 24. Da zna kdo brati in pisati, to naj se poodčiti tako, da se v razpredelu 23 zapiše številka 1 za osebe, ki znajo brati in pisati, v razpredelu 24 pa za osebe, ki sicer ne znajo pisati, pač pa brati. Ako oseba, katero je šteti, ne zna niti brati niti pisati, postavi je v oba razpredela črto počez.

Odstavek 27.

Natančnejša napoved o delovnem kraju.

Odstavek 28.

Zna brati in pisati.

K razpredelu 25 do 29. Z vpisom številke 1 v razpredel 25 je za časno pričujoče oznameniti tiste osebe, ki so 31. dne decembra 1900. l. samo vsled začasnega povoda pričujoče na kratek čas v stanovališču, v katerem se štejejo;

Odstavek 29.

Pričujoč.
Nepričujoč.
Doba bivanja.

za trajno pričujoče v razpredelu 26 pa tiste, ki so ob popisovanju ljudstva v svojem rednem stanovališču.

Za vsako trajno pričujočo osebo, zlasti tudi za otroke, oznamene na naznanilnici, je razen tega v razpredelu 27 natančno povedati leto, od katerega bivajo v občini popisnega kraja prostovoljno in nepretrgoma.

Za prostovoljno je smatrati vsako bivanje, izvzemši bivanje v kaznilnicah, jetnišnicah in blaznicah i. e.

Nepretrgano je bivanje, ako oseba v navedenem času občine popisnega kraja ni nikdar zapustila z namenom, da se več ne povrne tja.

Začasne prostovoljne odsotnosti (n. pr. na potovanjih za nabavo, na letovišču, v opravkih, na božjih potih) torej ni smatrati za pretrgano bivanje, če je pri tem bil namen obdržati bivališče v občini popisnega kraja. Tudi odsotnost od občine popisnega kraja, da se izpolni zakonita vojaška dolžnost, ne velja za pretrgano bivanje.

Za **časno nepričujoče** je oznameniti v razpredelu 28 tiste osebe, ki so 31. dne decembra 1900. l. samo vsled začasnega povoda na kratek čas nepričujoče v svojem rednem stanovišču;

za **trajno nepričujoče** v razpredelu 29 pa tiste, ki so 31. dne decembra 1900. l. v svojem rednem stanovišču nepričujoče na daljši čas, ako n. pr. študirajo, se izobrazujejo za svoj poklic, ako so kje za posle, v uku itd.

Potemtakem je za vsako osebo, katero je šteti, v eden izmed štirih razpredelov 25, 26, 28, 29 zapisati številko 1.

Odstavek 30.

Bivališče nepričujoče osebe.

K razpredelu 30. Ako je dotična oseba z doma v kakem drugem, a k občini popisnega kraja spadajočem kraju, naj se zapiše samo ime tega kraja; ako pa nepričujoča oseba biva v kaki drugi občini kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru (končni alinea odstavka 8 v navodilu), povedati je deželo, politični okraj in krajno občino. Biva li nepričujoča oseba v deželah ogrske krone, povedati je, ali biva na Ogrskem, Hrvaško-Slavonskem ali na Reki in v njenem okolišu. Ako je dotična oseba z doma v Bosni ali Hercegovini, povedati je ti deželi. Ako je kdo z doma v inozemstvu, navesti je samo inozemsko državo, v kateri biva, na pr. Bavarsko, Francosko itd.

Odstavek 31.

Podučilo o napovedi gledé domačih koristnih živali in njih posestnikov.

Gledé napovedi domačih koristnih živalih se je držati strogo tega, da se te napovedi tičejo samo tistih živali, ki stojé v hiši in pa v poslopjih in hlevih, k nji spadajočih. Če so torej živali spravljene v hiši (oziroma v poslopjih in hlevih, k nji spadajočih), v kateri stanuje njih posestnik, mora on dati potrebna pojasnila. Ako pa ni takó, ima to dolžnost tisti, kateremu so izročene te koristne živali.

Konji v konjarskih zavodih naj se zapišejo v zapisnico.

Tako naj se tudi v zapisnico vzprejemajo tisti konji, katere so oddala krdela vojstva ali deželne brambe zasebnikom v porabo.

Ostali konji, ki pristojé vojaškemu erarju, in pa konji in tovarne živali za lastno rabo častnikom, popisujejo se po vojaških oblastvih ter jih zato ni vzprejeti v zapisnico.

Dežela:

Kraj:

Politični okraj:

Cesta, ulica, trg:

Krajna občina:

Hišna številka:

XII a.

Hišni list

k popisu ljudstva 31. dne decembra 1900. l.

(Spiše naj ga hišni posestnik ali njegov namestnik.)

Gledati je na
navodilo
na ozadnji strani.

Na ozadnji strani naznanilnic navedena stalna obratovališča

Ime imetnika obrata, ravnatelja, upravnika ali drugačnega pravnega voditelja (iz razpredelka 2 v naznanilnici)	S O V				
	dežela	politični okraj	občina	cesta, ulica, trg	hišna številka

Opomnja. Obrazec XII a ima na strani 347 državnega zakonika stoječe navodilo na ozadnji strani.

Navodilo.

Na hišnem listu je izkazati samo tista na ozadnji strani naznanilnic navedena stalna obratovališča, ki niso v hiši, za katero se glasé naznanilnice. Paziti pa je vedno na to, da se naslovi vseh stalnih obratovališč, ki so sicer navedena na naznanilnicah, pa niso v hiši, zaznamujejo na hišnih listih. Pri tem pa je samo naslove tistih obratovališč, ki so v isti občini, izkazati na enem hišnem listu. Ako je torej kaka stanujoča stranka na ozadnji strani naznanilnice navedla na primer 3 izven te hiše ležeča stalna obratovališča, ki so v 3 različnih občinah, je izpolniti 3 hišne liste. Ako so pa vse stanujoče stranke hiše navedle na ozadnji strani naznanilnic na primer 4 izven te hiše ležeča stalna obratovališča, ki so v isti občini, je izpolniti samo en hišni list. Hišne liste je priložiti razvidnici in jih hkratu z ostalimi obrazci ljudskega popisa oddati občinskemu organu, kateremu je izročeno opravilo popisovanja.

XII b.

Hišni list

k popisu ljudstva 31. dne decembra 1900. l.

Za tiste občine, v katerih se popisuje z zapisnicami.

Na hišnem listu se zmislu primerno izpremeni samo to, kar se pokaže s tem, da ga ne izpolni hišni posestnik ali njegov namestnik, temveč popisovalni komisar.

XIII a. Razvidnica.

(K popisu ljudstva 31. dne decembra 1900. l.)

Dežela **Politični okraj** **Občina**
 Kraj **Cesta, ulica, trg** **Hišna številka**

(Spiše naj jo hišni posestnik ali njegov namestnik)

A					B	
V tej hiši so stalna obratov- lišča obrtnih, trgovinskih ali industrijskih obratov		Izselilo se je kam? Sedanji na- slov obrato- vališča	Priselilo se je od kod? Prejšnji na- slov obrato- vališča	Opomnja	V tej hiši so osebe, ki po svoji napovedi (razpredel 22 v naznanilnici) nimajo dela niti na delavišču, v delavnici v stanovišču svojega delo- davca, niti po njegovem na- ročilu pri naročnikih ali na potovanju	
Ime in priimek obrtnega, trgo- vinskega, indu- strijskega pod- jetnika	Natančno ozna- menilo vrste obrata				Ime in priimek	Natančno oznamenilo izvrševanega obrta
1	2	3	4	5	6	7

Hišni posestnik ali njegov namestnik naj po zadnjem vpisu (torej v prvi vrsti, ki je ostala prazna) v razpredelu 1 napove vsoto obratov, ki so v hiši, v razpredelu 6 število delojemnikov.

(Provrtano.)

Razvidnica.

(K popisu ljudsto 31. dne decembra 1900. l.)

Dežela **Politični okraj** **Občina**
 Kraj **Cesta, ulica, trg** **Hišna številka**

K tej hiši spada
kmetijski obrat:

C			
I m e		Eventualno domače ime, hišno ime, ki se morda rabi	Opomnja
Imetnika, oziroma zakupnika	Voditelja		
1	2		

Navodilo, kako izpolnjevati razvidnico.

(Spiše naj jo hišni posestnik ali njegov namestnik.)

Razvidnica ima namen že ob popisovanju ljudstva po posameznih hišah ustanoviti krog tistih obratov in oseb, katerim bo ob ovedbi obratov, vršeci se v spomladi 1901. l., razdeliti zadevne ovedovalne obrazce. Politična okrajna oblastva morajo imeti razvidnice do izbranega dne popisa obratov v razvidnosti.

Da imajo to v razvidnosti, za to služita razpredela A 3, 4 v razvidnici. V teh razpredelih naj torej, popisovaje ljudstvo, hišni posestnik, oziroma njegov namestnik ne naredi nikakih vpisov.

Gledé omenjene ovedbe obratov je razlikovati:

1. Na kakem stalnem obratovališču izvrševane obrtne, trgovinske ali industrijske obrate (Razpredeli 1, 2, 5 pod A).

K razpredelu 1: Tukaj je povedati ime imetnika obratovališča; ako je to družba, (delniška družba, pridobitna in kmetijska zadruga, društvo, ustanova itd.), povedati je znamenilo te družbe.

K razpredelu 2: Tukaj je povedati posebno stroko (način ali vrsto) rokodelstva, obrta, trgovinskega opravila, tvorništvá, n. pr. strugarstvo, mizarstvo, trgovina s specerijskim blagom, tvornica žebļjev.

Vendar se mora posebno opomniti, da je v hiši se nahajajoča stalna obratovališča kakega trgovinskega, obrtnega ali industrijskega obrata zaznamovati tudi tedaj, ako 31. dne decembra 1900. l. niso v obratu; zadošča, da ta stalna obratovališča v hiši sploh obstojé.

2. Tiste obrtniške delojemnike, ki po svoji napovedi v razpredelu 22 naznanilnice nimajo opravka niti na delavišču, v delavnici, v stanovališču svojega delodavca, niti po njegovem povelju pri naročnikih ali na potovanju (razpredela 6, 7 pod B).

K razpredelu 6: Tukaj je vpisati ime in priimek vseh tistih oseb, ki so na naznanilnicah, ustrežajočih tej hiši, v razpredelu 22 odgovorili z „ne“.

K razpredelu 7: Tukaj je natančno ločiti, ali je v razpredelih 22 naznanilnice vpisano ne *G. P.* ali ne *P. Z.* (Opozarja se, da mora biti zaznamovan eden teh vpisov, ako se na vprašanje v razpredelu 22 sploh z ne odgovarja.) Ako je ne *G. P.*, je tukaj ponoviti podatke iz razpredela 14, ako je zapisano ne *P. Z.*, podatke iz razpredela 16 zadevne naznanilnice.

3. Na razvidnici je pod *C* povedati, ali spada k dotični hiši kak kmetijski obrat, ali je torej hiša središče kmetijskega obrata. Ako je tako, je pod *C* navedene razpredela zmislju primerno izpolniti, ako ne, je v razpredela 1 in 2 vpostaviti po eno ničlo.

Razvidnica gre torej dalje nego naznanilnica, ker obsega celo hišo, in ne kakor ta obrazec samo stanovališč. Paziti je torej posebno na to, da se pod A 1 in 2 ovedejo vsa v hiši se nahajajoča stalna obratovališča, opravilnice, prodajalnice, delavnice itd. in to ne brigaje se za to, ali stanujejo imetniki teh stalnih obratovališč v hiši ali ne.

Pomožni delavci, ki jih je vpisati pod *B* v razpredelu 6 in 7, morajo pač vedno v hiši stanovati, za katero se glasi razvidnica, in ovedeti jih je tudi tedaj na razvidnici, ako so v naznanilnicah te hiše vpisani kakor začasno odsotni.

Prav tako ni potrebno, da bi imetnik, zakupnik ali voditelj kmetijskega obrata, ki spada k hiši, stanoval tudi v hiši; sploh zadostuje dejanska stvar, da je hiša središče ako tudi še tako majhnega kmetijskega obrata; ime imetnika, zakupnika ali voditelja je potem pač ustanoviti s poizvedovanjem.

Za hišo pa je spisati samo tedaj razvidnico, kadar so v njej stalno obratovališče po razpredelku A ali delojemniki po razpredelku B, ali ako spada k tej hiši kak kmetijski obrat; ako ni nobenega teh primerov, tudi ni spisati razvidnice za hišo.

Ako pa se taka razvidnica, kakor je rečeno, mora spisati, se mora to zgoditi vselej takoj, ko se je pobrala naznanilnica in razvidnico je potem priložiti ovojni poli hiše obrazec VII, oziroma obrazec VIII.

XIII b.

Razvidnica in navodilo, kako je izpolnjevati razvidnico

za občine, v kateri se popisuje z zapisnicami.

(Spiše naj jo popisovalni komisar.)

Ta razvidnica in k njej spadajoče navodilo obsegata samo tiste zmislu primerne izpremembe, ki se pokažejo s tem, da se ti obrazci oddajajo popisovalnemu komisarju, ne pa hišnemu posestniku ali njegovemu namestniku.

XIV a.

Navodilo županstvom gledé popreskušnje hišnih listov in razvidnic ter nadaljnjega ravnanja ž njimi.

(Za občine, v katerih se popisuje z naznanilnicami.)

1. Popreskušnja hišnih listov.

Organi, katerim je občina izročila izvršitev popisovanja ljudstva, naj takoj, ko prevzamejo obrazce ljudskega popisovanja vsake hiše, popreskusijo hišne liste v tem:

1. Ali so na njih v resnici zapisana vsa izven hiše ležeča, na ozadnji strani naznanilnic navedena stalna obratovališča. Ako eno tako obratovališče ni navedeno, naj označeni organi dadó takoj opraviti potrebno dopolnitev.

2. Ali niso na kakem hišnem listu zapisana stalna obratovališča, ki so v različnih občinah; ako se kaj takega primeri, naj označeni organi takoj odredijo, da se izdado zmislu primerno ločeni hišni listi.

Ko so se hišni listi tako popreskusili in, ako je bilo treba, popravili, jih je zopet priložiti razvidnici hiše in potem z vsemi drugimi obrazci ljudskega popisovanja oddati županstvu, kjer jih je vnovič popreskusiti, kar je vsaj po slučajnem izboru storiti.

2. Popreskušnja razvidnic.

Ker se morajo na razvidnici hiše narediti pod *A* (stalna obrtna obratovališča) in pod *C* (kmetijski obrati) napovedi, ki na naznanilnicah niso obsežene, naj se organ, kateremu je naročena izvršitev popisovanja ljudstva, z vprašanji in pa z ogledi prepriča, da so vsa stalna obrtna obratovališča, ki so v hiši, zapisana tudi na razvidnici (razpredel 1 in 2 pod *A*). Prav tako naj ta organ ustanovi, ali spada k hiši, za katero se glasi razvidnica, kak kmetijski obrat, in ali je to po predpisu povedano pod *C* na razvidnici.

V razpredelu 6 pod *B* na razvidnici hiše navedene osebe morajo pač vedno biti zapisane na naznanilnicah hiše (razpredel 2, oziroma 22), tako da je v tem oziru opraviti samo eno popreskušnjo na podstavi napovedi v naznanilnicah.

Razvidnice je z ostalimi obrazci ljudskega popisovanja vred oddati županstvu, kjer začasno ni nikake nadaljnje popreskušnje.

3. Ravnanje s hišnimi listi in z razvidnicami sè strani županstev.

Ko je došlo vse pripadajoče gradivo ljudskega popisovanja na županstvo, in se je opravila vnovična popreskušnja hišnih listov, je odbirati hišne liste. In to, hišni listi se razložijo :

1. taki hišni listi, ki obsegajo obratovališča, ki so v občini;

2. taki hišni listi, ki obsegajo obratovališča, ki so izven občine; te je ločiti po posameznih občinah.

Prvi ostanejo na županstvu, drugi pa se pošljejo naravnost, torej brez uporabe predstojnega političnega okrajnega oblastva, tistim županstvom, v kojih uradnem ozemlju so navedena stalna obratovališča. Od tega so izvzeti samo tisti hišni listi, ki obsegajo naslove izven Avstrije; ti ostanejo tudi na županstvu.

Odbirati pa se morajo hišni listi, in pa občini tuji hišni listi odposlati vselej takoj po zadnji popreskušnji hišnih listov, ker bi sicer zaostala pripravljalna dela za popisovanje obratov, ki se vrši v spomladi 1901. l.

S tem pošiljanjem hišnih listov, ki se godí povsod v vseh občinah, se jasno pokaže namen hišnih listov, da se dospé do kake dopolnitve ali do kakega popravka razvidnic.

Pričakuje se torej, da pride vsaka občina najdalje do konca januarja 1901. l. v posest hišnih listov, katere jí morajo poslati vse druge občine.

S 1. dnem februarja 1901. l. je torej primerjati vse hišne liste, ki so sedaj na županstvu, in razvidnice občine.

To primerjanje se nanaša samo na to, ali so vsa stalna obrtna obratovališča, ki so zapisana na vseh hišnih listih, izkazana tudi na razvidnicah v razpredelu 1 in 2 pod A. Ako tega ni, ako je torej na hišnih listih kako tako stalno obratovališče, ki ni zapisano na pripadajoči razvidnici, naj se vršé o tem potrebne poizvedbe, in ako to obratovališče v istini obstoja, je dotično razvidnico po tem popraviti. Ko so se došli hišni listi primerjali z razvidnicami, je sestaviti zaznamek vsot iz razvidnic (obrazec XV) in ga, priloživši vse razvidnice, predložiti pristojnemu političnemu okrajnemu oblastvu.

Nabrani hišni listi ostanejo do sklepa popisovanja obratov na županstvu v shrambi.

4. Navodilo političnim okrajnim oblastvom za razvidnost razvidnice.

Politična okrajna oblastva bodo morala vse vpise in izbrise v obrtni matici, ki se zgodé v njihovem uradnem področju v času med 31. dnem decembra 1900. l. in med izbranim dnevom popisovanja obratov, vpisati v dotične razvidnice.

XIV b.

Navodilo županstvom gledé popreskušnje in nadaljnjega ravnanja s hišnimi listi in razvidnicami.

(Za občine, v katerih se popisuje z zapisnicami.)

V odstavkih 1 in 2 stopi tukaj na mesto oznamenila „organ, kateremu je občina naročila izvršitev ljudskega popisovanja“ — oznamenilo „popisovalni komisar“ in prav tako namesto „naznanilnica“ — „zapisnica“.

XV.

Zaznamek vsot iz razvidnic.

(K popisovanju ljudstva dne 31. decembra 1900. l.)

Dežela: Politični okraj: Občina (graščina):

(Spiše naj ga občinski [graščinski] predstojnik.)

Zaznamek vsot iz razvidnic ima namen, po občinah (graščinah) in krajih spoznati število stalnih obrtnih obratovališč in kmetijskih obratov.

Čim so se razvidnice primerjale z došlimi hišnimi listi, in se je torej opravila prva popreskušnja razvidnic, je sestaviti zaznamek vsot iz razvidnic in ga nemudoma predložiti predstojnemu političnemu oblastvu, priloživši razvidnice. To se pa mora zgoditi najdalje do 8. dne februarja 1901. l.

V razpredelek 2 tega zaznamka vsot je vpisati samo tiste hišne številke, za katere so pri rokah razvidnice. Ko je vpisana zadnja hišna številka kraja, za katerega je razvidnica pri rokah, je v razpredelku 1 na naslednjo vrsto zapisati besedo „vsota“ in je sešteti številke v razpredelih 3, 4 in 5. Naslednjo vrsto je potem pustiti prazno, tako da se natančno vidijo napovedi vsot za vsak kraj. Na koncu zaznamka je tudi na novo vrsto v razpredelu 1 zapisati „Vsem“ in je sešteti za posamezne kraje v razpredelih 3, 4 in 5 storjene napovedi.

Ime kraja	Hišna številka	Število v tej hiši		Število k tej hiši spadajočih kmetijskih obratov
		se nahajajočih stalnih obrtnih obratovališč	stanujočih oseb, ki nimajo opravila niti na delavišču, v delavnici, v stanovališču svojega delodavca, niti na njegovo povelje pri naročnikih ali na potovanju	
		vsota iz razpredela		
		2	6	
		razvidnice		
1	2	3	4	5

Opomnja: Obrazec XV obsega 4 strani, in to: stran 1 primerno strani 355 drž. zak., stran 2, 3, 4 primerno strani 356 drž. zak.

Dežela

Krajna občina (graščina):

Politični okraj

Kraj:

XVI.

Krajni pregled.

Prebivalstvo po spolu, bivališču, veri, občevalnem jeziku, domovinski pravici in državljanstvu,

in pa

pregled domačih koristnih živali.

Opomnja: Obrazec XVI. obsega 4 strani, in to: Stran 1 ustreza strani 357 drž. zak.; strani 2 in 3 ustrezata stranema 358 in 359 drž. zak. in stran 4 ustreza stranema 360 in 361 drž. zak.

		Pričujoči (domači in tuji) prebivalci po veri.														
Rimsko-katoliški	Grško-	Staro-katoliški	Grško-vzhodni (nezdruženi)	Armensko-vzhodni (nezdruženi)	Evangeljski		Herrnhutci	Angličanci	Menoniti	Unitarci	Lipovanci	Izraelci	Mohamedanci	Drugih veroizpovedanj	Brez veroizpovedanja	Skupaj
	Armen-sko združeni				aveshbunjskega veroizpovedanja (uteranci)	hebrejskega veroizpovedanja (refor-miranci)										

Pričujoče prebivalstvo, pristojno v omenljui dežel, zastopanem v državnem zboru, po občevalnem jeziku.										
Nemški	Češki-Moravski-Slovaški	Poljski	Maloruski (rusinski)	Slovenski	Srbski-Hrvaški	Italijanski-Ladinski	Rumunski	Madjarski	Skupaj	

Pričujoče prebivalstvo po izobraženosti.									
Brati in pisati zna					Samó brati zna				
moških	ženskih	moških	ženskih	moških	ženskih	moških	ženskih	moških	ženskih
Brati in pisati ne zna					Skupaj				
moških	ženskih	moških	ženskih	moških	ženskih	moških	ženskih	moških	ženskih

Skupaj:

.....

.....

Domače koristne živali.

I. Konji, in to:

1. Žrebeta:
 - a) pod 1 letom
 - b) nad 1 leto do časa, ko se rabijo za delo
2. Kobile:
 - a) zaskočene ali se žrebeti pri sescu
 - b) druge kobile
3. Žrebeci
4. Skopljenci brez razlike starosti

Vsota konj

II. Govedo:

1. Teleta pod 1 leto stara:
 - a) junci (nerezani)
 - b) telice
 - c) junci (rezani)
2. Biki (nerezani) nad 1 leto stari
3. Telice nad 1 leto stare:
 - a) ne še breje
 - b) breje
4. Krave
5. Voli (rezani):
 - nad 1 do 3 leta stari:
 - a) še ne uporabljani za vožnjo ali za pitanje
 - b) za vožnjo { uporab-
 - c) za pitanje { ljani
 - nad 3 leta stari:
 - a) za vožnjo { uporab-
 - b) za pitanje { ljani

Vsota goved

III. Mule, mezgi in osli:

1. Mule
2. Mezgi
3. Osli

IV. Koze brez razločka starosti in spola

V. Ovce:

1. Drobnica pod 1 letom
2. Ovce nad 1 leto stare, in to:
 - a) ovni
 - b) jagunjeta
 - c) skopci (koštruni)

Vsota ovac

VI. Svinje:

1. Pujski do 3 mesecev
2. Tekalci (mladiči) do 1 leta
3. Svinje nad 1 leto stare, in to:
 - a) plemenski merjasci
 - b) plemenske prasice
 - c) drugačne

Vsota svinj

VII. Število ulov (bučelnih panjev)

VIII. Perutnina:

1. Domače kokoši
2. Gosi
3. Race
4. Druga perutnina

XVII.

N a v o d i l o,

kako sestavljati krajni pregled.

Sestava krajnega pregleda je izmed najvažnejših delov v popisovanju ljudstva, ker je prehod od ovedbe, v mnogih delih z besedo izražene, k popolni razložbi z golimi števili. Komur je torej ta sestava izročena, tega naloga je, da vse napovedi v naznanilnicah in zapisnicah, kolikor jih je razkazovati v krajnem pregledu, z največo natančnostjo prenese v krajni pregled in ž njih posname vsote za kraj. To delo naj se tem vestneje opravlja, ker bi se drugače s poznejšimi popravki in dostavki občinam, katere so dolžne napravljati krajne preglede, nabrali viši stroški in bi ne bilo moči držati se roka, ki je postavljen za predložbo posameznih pregledov.

Dasi je po §. 21 predpisa k zakonu o popisu ljudstva z dne 29. marca 1869. l. (drž. zak. št. 67) natanko preskusiti naznanilnice in zapisnice, predno se začne sestavljati krajni pregled, naj si vendar sestavljalec poslednjega v vseh slučajih, ko mu prihajajo kaki pomisleki o posameznih napovedih, preskrbi potrebno pojasnilo z ovedbami in s povpraševanjem ter poznejšim preiskavanjem. Napravljaje krajni pregled, pa je nadalje posebno paziti tudi na to, da se vsi podatki v naznanilnicah in zapisnicah vzprejmó v p r a v e razpredele krajnega pregleda.

Predno se začne napravljati krajni pregled, naj se, kakor se koristno kaže po izkušnjah pri prejšnjih popisih, izvrše na naznanilnicah in zapisnicah samih tista pripravljalna dela, ki olajšujejo prenos v krajni pregled. Pripravljalna dela so:

1. Nepričujoče osebe v naznanilnicah in zapisnicah se oznamenijo s posebno barvo (z rdečim ali modrim svinčnikom), ker je treba podatke o teh osebah vpisavati v krajni pregled ločene od pričujočih.

2. Osebe, pripadajoče aktivnemu vojaštvu, ki se nahajajo v razpredelu 2 naznanilnic in zapisnic, oznamenjajo se enako, ker se te osebe nikakor ne prenašajo iz naznanilnic ali zapisnic v krajni pregled. (Prim. poslednji odstavek tega navodila.)

3. Številke 1 v naslednjih razpredelih naznanilnic ali zapisnic, in to: v razpredelu 4, 5, 23, 24, 28 in 29 se seštejejo. Gledé razpredelov 25 in 26 v naznanilnicah ali zapisnicah, katerih vpise so sešteli že imetniki stanovališč, oziroma popisni komisarji, je preskusiti, ali se je prav seštevalo, in eventualno je treba napako popraviti.

Krajni pregled razpada v dva oddelka: 1. v tistega, pri katerem naj se izkazi vrše po vrsti hišnih števil (stran II in III in ako treba vložne pole); in 2. v tistega, pri katerem so izkazi samó sumarno za ves kraj prepisani (stran IV).

Za oba primera je koristno, rabiti en izvod obrazca, predpisanega za krajni pregled, kot ročni izvod ter oznameniti podatke za vsako posamezno osebo (ali po hišah ali pa za kraj skupno) z navpično črtico v dotičnem razpredelu; po tem se te črtice pri II. in III. strani za vsako hišo, pri četrti strani pa za ves kraj preštejejo in vsote prenesó s črnimolom v drug izvod krajnega pregleda. Toda na prosto voljo je dano,

v takih primerih si napraviti posebne pomožne izkaze, katere je narediti kolikor moči priprosto in tako, da jih je moči rabiti za prigled, ali je vse prav vpisano.

Da se številke prav vpisujejo v primerne razpredéle, se ustanavljajo za vodilo naslednje točke:

V razpredel 1 na II. strani naj se vpisujejo hiše po aritmetični vrsti hišnih številk.

Če je o kateri hiši naznanjeno, da nima stanovalca, mora se vendar vpisati s svojo številko; drugi razpredeli pa naj se prečrtajo v tem primeru s poprek potegnjeno črto.

Kadar bi se zgodilo, kar je komaj misliti, če se natanko ravna po zakonitih predpisih, da vsled nepremagljive zapreke ne bi bilo moči ovedeti številke poslopja, v katerem se stan uje, tedaj naj se tako poslopje uvrsti za poslednjo hišno številko; tu se pa samo umé, da je treba tudi v tem primeru vse razpredéle krajnega pregleda izpolniti s primernimi številkami.

To, ali se v kaki hiši stanuje ali ne, se naj poodči v razpredelu 2, oziroma 3 s tem, da se vpostavi številka 1.

Število stanujočih strank k razpredelu 4 v krajnem pregledu se pokaže iz tretjega razpredela v zbiralnici XI. Za vse ostale razpredéle krajnega pregleda se posamejno povedi iz naznanilnic, oziroma iz zapisnic.

Razpredeli 4 do 21 na strani II in 22 do 27 na strani III so namenjeni za izkaz pričujočega (domačega in tujega) prebivalstva po posameznih hišah.

Nepričujoči domačinci se posamejno iz razpredelov 28, 29 in 30 v naznanilnicah, oziroma zapisnicah, in se s številkami postavijo v razpredéle 29 do 36 krajnega pregleda (stran III); na to se v razpredelu 28 krajnega pregleda potegne vsota pričujočih obojega spola za vsako hišo.

Toda v razpredelih 5 do 27 na prejšnji strani II se ne sme nanje nikakor jemati ozir, ker se v teh razpredelih uvrščuje samo zares pričujoče prebivalstvo. Ako katera za nepričujočo zapisana oseba biva v kaki drugi hiši istega kraja, naj se, da ne bode dvakrat šteta, ob sestavljanju krajnega pregleda nikakor ne vpisuje v hiši, od katere je z doma, ker se mora pričakovati, da se je v hiši, v kateri v resnici biva, že štela za pričujočo.

Ker je po §. 14 predpisa o popisovanju ljudstva izmed nepričujočega prebivalstva popisovati samo domačince, to je tiste osebe, ki imajo domovinsko pravico v ozemlju dežel, zastopanih v državnem zboru, se ne smejo v krajni pregled prenašati inozemci (vštevši tiste, ki so iz dežel ogrske krone, potem iz Bosne in Hercegovine), kateri se nahajajo v naznanilnicah ali zapisnicah.

Ko so vse za vsako posamezno hišo ovedene osebe (izvzemši nepričujoče inozemce) prenesene v krajni pregled, se priporoča, napraviti pri vsaki hiši računске poskušnje za vsa tista števila, ki se morajo zlagati, ker se tako kake napake v številjenju mnogo laže najdejo nego potem, ko se je že završil krajni pregled.

Ko je vse vpisano, se seštejejo številke za kraj. Najprej naj se sešteje razpredel 5 na strani II in razpredel 28 na strani III, ker dajeta ta dva temeljna števila, s katerimi se morajo ujemati vsote drugih razpredelov. In sicer se morajo z vsoto razpredela 5 „Glavna vsota pričujočega prebivalstva“ ujemati:

a) Na strani II krajnega pregleda:

vsote razpredelov 6 + 7 (pričujoče prebivalstvo po spolu);

vsote razpredelov 10 + 13 (pričujoče prebivalstvo po času bivanja).

b) Na strani II, oziroma III krajnega pregleda:

vsote razpredelov od 14 do 27 (pričujoče prebivalstvo po državljanstvu).

c) Na strani IV krajnega pregleda:

vsota „pričujočega prebivalstva po veri“;

vsota „pričujočega prebivalstva po izobraženosti“.

Z razpredelom „Skupaj“ v tabeli, razkazujoči prebivalstvo po občevalnem jeziku na strani IV, se mora ujemati vsota razpredelov 14 do 21 na strani II, ker naj se občevalni jezik izkazuje samo za pričujoče domače prebivalstvo.

Kar se tiče „nepričujočega domačega prebivalstva“ (stran III krajnega pregleda), se morajo z glavno vsoto v razpredelu 28 ujemati:

Vsote razpredelov 29 + 30 (nepričujoče domače prebivalstvo po spolu);

vsote razpredelov 33 + 36 (nepričujoče domače prebivalstvo po dobi odsotnosti).

Tabela o „domačih korištnih živalih“ na strani IV v krajnem pregledu se napravi iz podatkov na ozadnji strani naznanilnic ali zapisnic.

Izkazi o osebah, ki pripadajo aktivnemu vojaštvu in katere priobči vojaško oblastvo, naj se vpišejo v krajnem pregledu na strani II in III na koncu v eni vrsti. Nasproti pa naj se po vojaškem oblastvu podani izkazi na strani IV krajnega pregleda prištejejo dotičnim razpredelom in postavkom nevojaškega prebivalstva.

XVIII.

Občinski pregled.

(Občinski pregled se ujema z obrazcem XVI [s krajnim pregledom], izvzemši izpremembe, ki so v naravi stvari same.)

XIX.

Okrajni pregled.

(Okrajni pregled se ujema z obrazcem XVI [s krajnim pregledom], izvzemši izpremembe, ki so v naravi stvari same.)

XVIII

Občinski pregled

XIX

Občinski pregled